Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Jaarverslag 2015

Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Jaarverslag 2015

Inspectie Sociale Zaken
en Werkgelegenheid

De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen

Voorwoord

De Nederlandse economie groeit weer. Helaas lijkt de opgaande conjunctuur nauwelijks de druk te verlichten op de beloning en arbeidsomstandigheden van de werkenden. Dat geldt vooral voor mensen werkzaam aan de onderkant van de arbeidsmarkt, maar ook voor groepen zzp'ers die worden geconfronteerd met lagere verdienmarges. Een aantal werkgevers zoekt met schijnconstructies de randen van de arbeidswetgeving op of gaan daar overheen. Zo ontstaat op de arbeidsmarkt oneerlijke concurrentie tussen bedrijven en uitholling van de Nederlandse arbeidsmarkt.

Het aantal onderzochte arbeidsongevallen (2165) en ongevallen met een dodelijke afloop (51) bleef in 2015 ongeveer gelijk aan de voorgaande jaren. Jongere en oudere werknemers zijn relatief vaak slachtoffer van arbeidsongevallen. Ook uitzendkrachten en niet-Nederlandse arbeidskrachten hebben een relatief grote kans op een (dodelijk) arbeidsongeval.
De toename van het aantal vluchtelingen en migranten in 2015 heeft nog weinig gevolgen gehad voor de door ons geconstateerde misstanden en overtredingen, maar is wel een aandachtspunt. Met hen groeit het aantal mensen in onze samenleving dat meer risico loopt op onderbetaling en uitbuiting.

2015 was ook het jaar waarin de decentralisatie van de zorg, de jeugdzorg en de participatiewet van start ging. Uit ons onderzoek blijkt dat de vorming van regionale werkbedrijven onderweg is, maar ook dat de samenwerking om te komen tot concrete uitvoering nog ruimte biedt voor verbetering.

De Inspectie bestrijdt misstanden en pakt de bedrijven aan die herhaaldelijk in de fout gaan bij de arbeids- en arbeidsomstandighedenwetten. We doen dit door inspecties, herinspecties en strafrechtelijke opsporing. Dit alles in combinatie met nalevingscommunicatie en openbaarmaking van inspectieresultaten als extra beïnvloedingsaanpak.
We zien een positieve ontwikkeling op die terreinen waar we een meerjarige programmatische aanpak hebben ingezet. De naleving van arbeidsomstandigheden is bij onder meer de asbestverwijdering, in de metaal en in de bouwsector in 3 tot 4 jaar met tientallen procenten toegenomen.

De Inspectie SZW is in 2015 gestart met een traject om volledig programmatisch en projectmatig te werken. Zo kunnen de ambities van de Inspectie om een moderne, wendbare organisatie te zijn verder worden gerealiseerd.

Ook in 2016 blijft de Inspectie zich inzetten voor gezond, veilig en eerlijk werk en bestaanszekerheid voor iedereen, in een economisch krachtig en sociaal Nederland. Met een gelijk speelveld voor bedrijven, bescherming van werknemers op de werkplek en een goed werkend sociaal stelsel.

mr. M. J. Kuipers
Inspecteur-generaal
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inhoud

Inzet, resultaten en bevindingen van de Inspectie in vogelvlucht

In dit jaarverslag kijkt de Inspectie SZW terug, legt verantwoording af en verbindt dit met de toekomstige inzet. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van kwantitatieve indicatoren.

De speerpunten, zoals voorzien in het jaarplan 2015, waren:
- aanpak van ernstige misstanden
- samenwerking met andere diensten
- nieuwe samenwerking met VWS

Resultaten

- Verbeteringen van de naleving op arbeidsomstandigheden bij geïnspecteerde bedrijven door een meerjarige, programmatische inzet op onder andere:
  - asbestverwijdering:
    verbetering van 24 procentpunten in 4 jaar en in 2015 de trend naar verdere verbetering
  - sectoren metaal en ACFKR (aardolie, chemisch, farmaceutisch, kunststof en rubber):
    verbetering van 18 procentpunten in 4 jaar
  - fysieke belasting bouwsector:
    verbetering van 31 procentpunten in 4 jaar
  - blootstelling kwartsstof bouw:
    verbetering van 21 procentpunten in 3 jaar
  - metaal producentenindustrie:
    verbetering van 10 procentpunten in 3 jaar

- In nauwe samenwerking met de Belastingdienst, UWV en IND heeft de Inspectie niet alleen schoonmaakbedrijven in de fastfoodbranche aangesproken op misstanden (onderbetaling, uitbuiting), maar ook hun opdrachtgevers. Resultaat: meer fastfoodbedrijven organiseren zelf de schoonmaak en weren malafide aanbieders.

- Een toename van ruim 5% boeteoplegging, overeenkomstig het voornemen om misstanden aan te pakken en waar nodig boetes op te leggen.

- In 2015 werden 952 boetes opgelegd voor illegale tewerkstelling en 93 boeterapporten opgemaakt inzake onderbetaling; het hoogste aantal sinds 2013 (meer over aanpak schijnconstructies zie 2.2.3). De Inspectie verrichtte 4.500 inspecties op het gebied van arbeidsmarktfraude.

- Samenwerking met de andere toezichthouders op het sociaal domein om daarmee de vinger aan de pols te houden bij de decentraliseringoperaties.

- Onder leiding van het OM heeft de Inspectie in 2015 61 opsporingsonderzoeken, waaronder ook zaken financiële ontneming, op het SZW-domein afgerond.

- In samenwerking met andere inspectiediensten heeft de Inspectie de normstelling voor Brzo-bedrijven aangescherpt, zodat deze meer aansluit bij de stand der techniek.

- Onderzoeken naar arbeidsongevallen, klachten en meldingen arbeidsomstandigheden leveren veel informatie op voor bedrijven, branches en werknemers om risico's te verkleinen. In totaal werden ruim 4.000 van deze onderzoeken gedaan.

- In opdracht van VWS wordt onder leiding van het OM fraude met pgb's onderzocht.In 2015 heeft de Inspectie 11 opsporingsonderzoeken afgerond, waarbij 40 verdachten waren betrokken en waar voor een bedrag van 8,3 miljoen euro was gefraudeerd.

Bevindingen

Ontwikkelingen en aanpak pychosociale arbeidsbelasting (PSA)

PSA is door het ministerie van SZW en in het meerjarenplan 2015-2018 en jaarplan 2015 van de inspectie SZW geïdentificeerd als een van de grootste oorzaken van werkgerelateerd verzuim. Dat is ook de achtergrond van initiatieven vanuit SZW zoals 'check je werkstress'. De inzet van de Inspectie op dit risico heeft de afgelopen jaren vooral gelegen in de sectoren zorg en welzijn en overheidsdiensten en is vanaf 2015 verbreed naar een algemeen programma PSA.

Ervaringen in de sector zorg en welzijn tonen dat bewustwording gevolgd wordt door het nemen van maatregelen, waarmee deze sector nu bezig is. De eerste resultaten van het in 2015 gestarte brede PSA programma bevestigen het patroon dat bij zorg en welzijn bestond. Dit betekent dat het overgrote deel van de geïnspecteerde bedrijven buiten de sector zorg en welzijn het risico nog niet goed in beeld heeft. Bedrijven geven geen of weinig aandacht aan dit risico

in de Risico inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en er wordt daarmee ook nog weinig concrete actie ondernomen.

Een belangrijke les hieruit is dat het voor bedrijven, SZW en het inspectieprogramma een gezamenlijke uitdaging vormt om oplossingen te vinden om het bewustzijn en de aanpak bij bedrijven te verbeteren. Een belangrijke stap daarbij is het voldoen aan de zogenoemde systeemvereisten, zoals in algemene zin bij arbeidsomstandigheden. De systeemvereisten beginnen met serieuze aandacht in de RI&E en het volgen van de voorgeschreven beleidscyclus PSA voor bedrijven. Onderzoek van de Inspectie bevestigt in algemene zin dat het voldoen aan systeemvereisten een indicator is voor een lager risico.

Decentralisaties

In 2015 gingen de decentralisaties voor de zorg, de jeugdzorg en de Participatiewet van start. Om deze transitie te volgen, is in 2015 een groot aantal onderzoeken gestart en deels afgerond. Daaruit bleek onder andere dat de vorming van regionale werkbedrijven is opgestart maar de vertaling van de samenwerkingsafspraken naar concrete uitvoeringspraktijken blijft vooralsnog beperkt.

Suwinet

Suwinet is een systeem waarmee gemeenten, UWV en SVB persoonsgegevens kunnen raadplegen. Het gaat om privacygevoelige gegevens over burgers. Onderzoek toonde dat gemeenten de gegevensbescherming binnen Suwinet beter doen dan eerder, maar dat er nog steeds veel gemeenten zijn die de privacybescherming niet op orde hebben. Naar aanleiding hiervan heeft het ministerie van SZW met de VNG afspraken over verbetering gemaakt.

Vluchtelingen en migranten

De toename van het aantal vluchtelingen en migranten in 2015 heeft nog weinig gevolgen gehad op de door de Inspectie geconstateerde misstanden en overtredingen. De extra vluchtelingen en migranten vormen wel een duidelijk aandachtspunt in het Meerjarenplan en de inspectiebrede risicoanalyse. De totale groep mensen in de samenleving met risico op onderbetaling, uitbuiting en andere misstanden stijgt hierdoor immers.

Opsporing zorgfraude

De Inspectie SZW is in opdracht van het ministerie van VWS opsporingsdienst voor fraude met persoonsgebonden budgetten (pgb's) en is belast met de opsporing van fraude met gelden uit de AWBZ en de Zorgverzekeringswet.

Zowel in de ontvangen fraudemeldingen als in lopende onderzoeken ziet de Inspectie dat in toenemende mate georganiseerde (criminele) verbanden op systematische en grootschalige wijze lijken te frauderen met zorggelden, met name pgb. In 2015 is het aantal meldingen van (vermoede) pgb-fraude, die voor strafrechtelijke vervolging in aanmerking komt, dan ook toegenomen.[1]

Blijvende concurrentiedruk

Een belangrijk leerpunt uit 2015: ook bij een aantrekkende economie blijft er een voortdurende concurrentiedruk op bedrijven en daarmee de druk op (arbeids)kosten. Om de kosten te verlagen, bezuinigen werkgevers soms op beloning of veiligheid van werknemers en zzp'ers.

Het onderdeel Trends in het inspectiedomein gaat verder in op de verschillende trends die de Inspectie heeft geconstateerd. De Inspectie betrekt deze trends in de operationele programma's voor de komende jaren.

[1] Inspectie SZW, Signaleringsbrief strafrechtelijk onderzoeken Inspectie SZW naar zorgfraude, november 2015, p.1 en 2.

De daad bij het woord

Ze voelden zich zeker wat ongemakkelijk, tijdens en na het gesprek met de Inspectie SZW. Op kantoor bij de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) kregen hoofddirecteur Peter Hennephof en Angeline van Dijk, directeur divisie Gevangeniswezen en Vreemdelingenbewaring, eind 2014 een concrete vraag: wanneer maakt DJI nu écht werk van de inspectiebevindingen?

Hennephof: 'Dat gesprek was een noodzakelijk duwtje. Niet wachten op de volgende rapportage, maar nu concreet aan de slag. Die persoonlijke benadering door de Inspectie deed het 'm voor ons.'

Van Dijk: 'We scoorden niet goed op de Arbeidstijdenwet, daar waarschuwde de Inspectie ons in 2011 al voor. Ook moesten we stappen zetten voor een veilig werkklimaat. De thema's hadden al wel onze aandacht, maar misten nog een structurele aanpak.'

Hennephof: 'Vergeet niet, we zijn een organisatie met maar liefst 15.000 medewerkers. Verspreid over 55 vestigingen door het hele land. Die hadden we een brief kunnen sturen, maar dat werkt niet.'

Van Dijk: 'Dus zijn we in gesprek gegaan met onze directeuren. Hoe ga jij nu om met psychosociale arbeidsbelasting? Of met nazorg na een calamiteit? Alleen door van elkaar te leren kun je een aanpak van thema's zoals arbeidstijden maar ook agressie en geweld goed borgen.'

Hennephof: 'De gesprekken hebben geleid tot de toolkit 'Hoe te handelen bij agressie en geweld'. Bedacht door onze eigen organisatie, met stellingen voor open discussies en daardoor herkenbaar voor onze medewerkers.'

Van Dijk: 'Ook hebben we de bevindingen van de Inspectie gekoppeld aan ons medewerkers-tevredenheidsonderzoek. We benchmarken de resultaten van onze vestigingen onderling en werken inmiddels met een centrale werktijden-regeling en zelfroosteren. Dat alles heeft ervoor gezorgd dat de Inspectie SZW in 2015 geen overtredingen van de arbeidstijden heeft geconstateerd. Toch leunen we niet achterover. We blijven werken aan een optimaal werkklimaat.'

Hennephof: 'Hopelijk is zo'n gesprek als in 2014 niet meer nodig. We hebben er in elk geval van geleerd. Schiet niet in de verdediging, stel jezelf open en ga én blijf in gesprek met je eigen mensen. Wees eerlijk en transparant over wat je presteert, dat brengt je het verst.'

1 Trends in het inspectiedomein

Traag herstel arbeidsmarkt

Economie trekt aan

CBS-cijfers tonen aan dat de economie groeit. Een keerzijde daarvan is dat meer economische activiteit tot meer arbeidsongevallen leidt.
Het is opmerkelijk dat de opgaande conjunctuur nog nauwelijks de neerwaartse druk lijkt te verlichten op beloning en arbeidsomstandigheden van werkenden. Dit geldt met name voor werknemers aan de onderkant van de arbeidsmarkt, en voor zzp'ers die worden geconfronteerd met lagere marges.

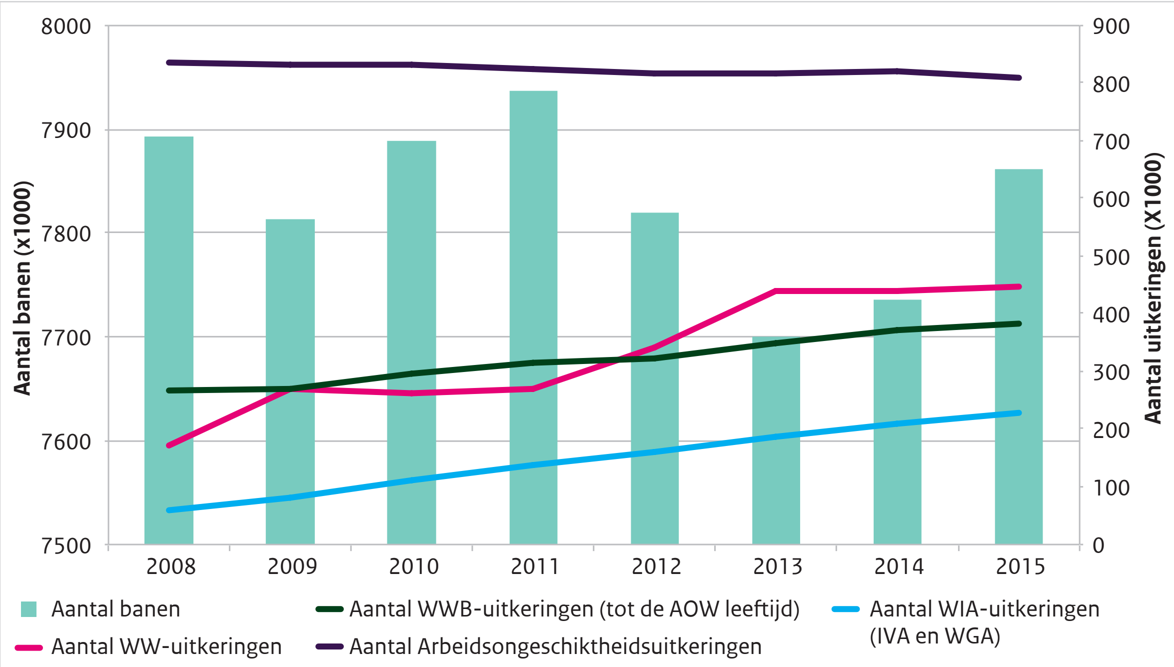
Arbeidsmarkt blijft achter

Het economische herstel heeft nog niet geleid tot een vergelijkbare banengroei en een navenante daling van de werkloosheid. Het aantal uitkeringen voor WW en bijstand daalt ook nog niet in het tempo dat eerder met een opgang gepaard ging [2]. De groei van de werkgelegenheid zit vooral in de uitzendarbeid en het zzp-schap. Figuur 1 schets de ontwikkeling van de verschillende uitkeringen en het aantal banen in Nederland.

Afstand tot arbeidsmarkt

Voor 50-plussers, jongeren zonder startkwalificatie en voor mensen met een arbeidsbeperking is het vinden van werk extra lastig. Verschillende groepen werkzoekenden staan op afstand van de arbeidsmarkt. Deze groepen krijgen ondersteuning van UWV en gemeenten. Daarvoor hebben de sociale partners afspraken gemaakt in het sociaal akkoord van april 2013.

Waarschijnlijk houdt de prijsdruk op de arbeidsmarkt verband met een aantal, deels door de 'double dip' versterkte structurele ontwikkelingen die ook het risico op arbeidsmarktfraude versterken. Paragraaf 1.1. gaat hierop verder in.

Figuur 1 **Ontwikkeling aantal werklozen, WWB'ers, Wia/WGA'ers en banen**
Bron: CBS Statline, UWV statistische informatie, bewerking Inspectie SZW

[2] Het aantal WW uitkeringen eind 2015 was licht hoger dan eind 2014, het gemiddelde aantal WW uitkeringen in 2015 daalde licht tov het gemiddelde in 2014. Overigens geldt dat het aantal WW uitkeringen structureel hoger wordt doordat de WW vanaf 2015 conform de Wet werk en zekerheid een andere inkomstenverrekening kent. De ontwikkeling van 2015 vergeleken met 2014 is daarmee een combinatie van conjunctuur (dalend aantal WW uitkeringen) en systematiek (meer inkomstenverrekening), zie UWV landelijke arbeidsmarktprognose januari 2016, pagina 22. Het aantal mensen in de bijstand steeg met bijna 12 duizend naar iets minder dan 383 duizend eind 2015.

1.1 Bepalende factoren voor prijsdruk en risico op arbeidsmarktfraude

1.1.1 Vergroting van flexibele schil

Bedrijven willen steeds vaker een flexibele schil hebben, zodat zij hun productie snel kunnen op- en afschalen. Het ruime aanbod op de arbeidsmarkt maakt dit mogelijk.

Ter illustratie:
- In 2015 steeg het aantal vacatures in Nederland met 1,2% naar 97.000; bijna 80% daarvan betrof uitzendwerk.
- Het aantal flexwerkers nam toe met 70.000 tot 1,9 miljoen werknemers.[3] De medio 2015 in werking getreden Wet Werk en Zekerheid zal deze ontwikkeling in de komende jaren mede beïnvloeden.
- Het aantal zelfstandigen nam gestaag toe. In het vierde kwartaal van 2015 waren er bijna 1,4 miljoen zelfstandigen, 20.000 meer dan een jaar eerder. Sinds 2008 ligt dit aantal in elk kwartaal hoger dan in hetzelfde kwartaal in het voorgaande jaar. De toename is vrijwel volledig toe te schrijven aan de zzp'ers.[4] Het aantal zzp'ers groeit in Nederland 3 keer zo snel als in de rest van Europa.[5]

1.1.2 Schijnconstructies

Bij schijnconstructies maken (malafide) bedrijven oneigenlijk gebruik van juridische mogelijkheden om de kosten van arbeid te verlagen. Werkgevers zoeken met schijnconstructies de randen van de arbeidswetgeving op of gaan daar overheen. Met schijnconstructies veinzen werkgevers een juridisch juiste situatie, terwijl de werkelijkheid anders is. Negatieve gevolgen voor de arbeidsmarkt:
- Schijnconstructies leiden tot oneerlijke concurrentie tussen bedrijven en uitholling van de Nederlandse arbeidsmarkt.
- Bonafide werkgevers kunnen daardoor minder geld verdienen en in het uiterste geval uit de markt worden gedrukt.
- Werkzoekenden op de arbeidsmarkt (vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt) maken minder kans op werk.
- Arbeidsmigranten lopen binnen schijnconstructies grotere risico's op onderbetaling, lange werktijden en arbeidsuitbuiting.

Nieuwe vormen van schijnconstructies

Social media worden steeds vaker ingezet om vraag en aanbod van arbeid bij elkaar te brengen. De personen achter dergelijke wervingskanalen bieden formeel slechts een platform voor arbeidsbemiddeling. Maar achter de schermen wordt voor deze diensten betaald en worden schijnconstructies gefaciliteerd. In dergelijke gevallen biedt een traditioneel inspectieonderzoek onvoldoende oplossing. Bijvoorbeeld doordat er geen fysieke locatie is, maar alleen een IP-adres in het buitenland. Recherche-activiteiten en opsporingsonderzoek kunnen dan nodig zijn.

Het gebeurt vaak dat arbeidsmigranten niet meewerken aan inspectieonderzoek. Werknemers verdienen namelijk een loon dat zij in het land van herkomst nooit zouden krijgen. Misstanden zullen zij dan ook niet snel aankaarten, bang om hun werk en huisvesting te verliezen. Daarnaast worden werknemers door de 'werkgever' of de intermediair geïnstrueerd over wat zij aan inspecteurs moeten verklaren. Dit maakt het lastig om schijnconstructies te ontrafelen en aan te pakken.

Onderbetaling en lange werktijden

Door de grote verschillen in het minimumloon, de hoogte van sociale premies en het vrij verkeer van mensen en diensten in Europa is er een groot potentieel aanbod van goedkope arbeidskrachten.

Arbeidsmigranten accepteren regelmatig arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden die (soms ver) onder de Nederlandse maatstaven liggen. Sommige werkgevers maken daarvan misbruik. Vaak lijken loonuitbetaling en arbeidstijden administratief wel op orde, maar achter de papieren werkelijkheid komen inspecteurs – vaak door meldingen en na intensief onderzoek – onderbetaling en lange werktijden tegen. Onderbetaling is lastig aan te tonen, met name bij constructies met een buitenlandse component.

Wet aanpak schijnconstructies (WAS)

De Wet aanpak schijnconstructies heeft tot doel om:
- werknemers te beschermen tegen onderbetaling
- oneerlijke concurrentie tegen te gaan
- handhaving van het arbeidsrecht te verbeteren

De WAS verplicht werkgevers bijvoorbeeld om het wettelijk minimumloon via de bank direct aan de werknemer uit te betalen. En om de verschillende bedragen op de loonstrook beter te specificeren. Zo wordt ook duidelijk of verstrekte onkostenvergoeding onderdeel zijn van het loon. Als de werkgever geen

[3] CBS, Positie werkkring en arbeidsduur: aantal vaste werknemers verder gedaald, 11 februari 2016
[4] CBS, Positie werkkring en arbeidsduur: aantal vaste werknemers verder gedaald, 11 februari 2016
[5] Ministerie van Financien: IBO-rapport zelfstandigen, april 2015, p.20

loonstrook verstrekt, kan de Inspectie een boete opleggen. Bovengenoemde maatregelen zijn in 2015 ontwikkeld en op 1 januari 2016 van kracht geworden. De Inspectie heeft in 2015 het onderdeel van de WAS voorbereid dat gaat over het openbaar maken van inspectieresultaten. Per 1 januari 2016 maakt de Inspectie de namen van gecontroleerde werkgevers – en of zij een overtreding hebben begaan – openbaar. Het gaat om overtredingen van de WML, Wav en de Waadi.

1.1.3 Vluchtig ondernemerschap

Bij vluchtig ondernemerschap gebruiken malafide ondernemers de mogelijkheid hun bedrijf op te heffen en onder een andere bedrijfsnaam in het Handelsregister frauduleuze praktijken voort te zetten. De Inspectie ziet dit vooral in het uitzendwezen.

Katvangers
Zodra de Inspectie of de Belastingdienst een bedrijf in onderzoek neemt, bijvoorbeeld vanwege onderbetaling, blijkt het bedrijf failliet te zijn gegaan. Het failliete bedrijf ontloopt als rechtspersoon een boete of strafrechtelijke vervolging, doordat er geen adressant is. Met zogenoemde katvangers kunnen dergelijke bedrijven voorkomen dat de 'werkgever-eigenaar' of 'direct leidinggevende' als natuurlijke rechtspersonen wordt aangepakt. Een katvanger is iemand die een of meer bedrijven op zijn naam heeft staan, maar feitelijk geen eigenaar is van die bedrijven. Zo kwam de Inspectie in 2015 een katvanger tegen die meer dan 150 bedrijven op zijn naam had staan.

Nieuwe initiatieven
Binnen het inspectieprogramma Malafide uitzendbureaus heeft de Inspectie in 2015 een aanpak ontwikkeld die zich richt op het beboeten van 'de feitelijk leidinggevende', voor zover deze (grotendeels) verantwoordelijk was voor de overtreding. In 2015 beboette de Inspectie 31 feitelijk leidinggevenden, onder andere in de uitzendsector. Andere oplossingen liggen in snelle inning van boetes en gezamenlijke inspecties met bijvoorbeeld de Belastingdienst, die ook, net als de Kamer van Koophandel, initiatieven ontwikkelt om vluchtig ondernemerschap tegen te gaan.

1.1.4 Schijnzelfstandigheid binnen arbeidsrelaties

Bij controles op arbeidsomstandigheden, het minimumloon en de Wet arbeidsvreemdelingen beoordeelt de Inspectie de arbeidsrelatie tussen werknemer/opdrachtnemer en werkgever/opdrachtgever. Werkt iemand echt als zelfstandige of is er sprake van een werknemersrelatie, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een gezagsrelatie?

Wie een ander onder zijn gezag arbeid laat verrichten, wordt beschouwd als werkgever in de zin van de Arbowet. Het vaststellen van dit 'Werken onder gezag' staat dus centraal binnen de handhaving van de Inspectie. Er is echter geen doorslaggevende definitie van dit gezag. De feiten en omstandigheden spelen een belangrijke rol. Werkt een zzp'er alleen, voert hij zelfstandig zijn werkzaamheden uit, los van richtlijnen, werktijden, gereedschappen en andere middelen van de opdrachtgever? Ook blijken bij inspecties ter plaatse bewijsstukken als een (buitenlandse) verklaring arbeidsrelatie, opdracht tot aanneming van werk en gespecificeerde facturen op de werkplek niet of maar ten dele aanwezig.
Om dergelijke vragen goed te kunnen beantwoorden, is vaak uitgebreid onderzoek nodig.

Voorbeeld: pakketpostsector
In 2015 zijn de problemen in de pakketpostsector in kaart gebracht. Er waren aanwijzingen dat pakketbezorgers onder zware omstandigheden moesten werken. Ook waren er twijfels over de zelfstandige status van veel zzp'ers in deze sector. De Inspectie heeft bij deze pakketbedrijven de gezagsrelatie aangetoond en de bedrijven verantwoordelijk gesteld voor de arbeidsomstandigheden van deze 'zzp'ers'. De bedrijven moesten van de Inspectie binnen de aangegeven termijn maatregelen nemen om de arbeidsomstandigheden op orde te krijgen. De werkdruk en de fysieke belasting zijn namelijk te hoog.

Een punt van aandacht in de sector postbezorging is ook de betaling op basis van stukloon in een deel van de sector. Bij stukloon moet de werkgever een norm vaststellen waarmee redelijkerwijze het WML kan worden verdiend. Een werknemer die de norm haalt, moet dus minimaal het WML verdienen. Deze 'stukloon redelijkerwijze-eis' blijkt zeer moeilijk handhaafbaar voor de Inspectie SZW, doordat erg veel verschillende factoren de norm beïnvloeden.

1.1.5 Juridisering van het toezicht neemt niet af

Het strengere toezicht van de Inspectie, met hogere boetes en consequenter optreden, als gevolg van de in 2013 aangescherpte wet- en regelgeving, speelt evenals in 2014 ook in 2015 een rol.[6] Het aantal bezwaarprocedures is ten opzichte van 2014 in 2015 verder toegenomen voor de Arbeidstijdenwet en de Wet minimumloon met respectievelijk 5,4 en 4,9%.

[6] Inspectie SZW, Jaarverslag 2014, mei 2015, p. 18

Het aantal beroepszaken steeg voor die twee wetten in 2015 iets. Bij andere arbeidswetten zette de stijging in 2015 niet door en was er soms een lichte daling. De Inspectie constateert bij inspecties arbeidsomstandigheden dat gesprekken met bedrijven vaak over boetes en boetebedragen gaan, in plaats van over gezond en veilig werken binnen het bedrijf. Ook in 2015 ziet de Inspectie dat bij inspecties vaker advocaten aanwezig zijn. Er is een tendens dat verdachten bij een strafrechtelijk onderzoek steeds sneller een advocaat krijgen. Dit leverde ook in 2015 voor de Inspectie meer werk op, waar het ging om zaken bewijstechnisch af te ronden.

1.2 Trends gezond en veilig werken

De Inspectie heeft eerder gesignaleerd dat door de crisis de aandacht voor het gezond en veilig werken van werkgevers onder druk is komen te staan. Er zijn specifieke groepen met een verhoogde kans op een arbeidsongeval.

1.2.1 Aandacht voor veilig en gezond werken

Ondanks verbeteringen in de naleving na een intensieve inspectieaanpak, blijkt uit rapportages van de Inspectie een relatief lage naleving van arboregels in hoog risico-sectoren: bedrijven die zo veel gevaarlijke stoffen gebruiken dat er extra regels zijn gesteld (Brzo-bedrijven). Blijvende aandacht voor gezond en veilig werken in deze bedrijven en instellingen blijkt, ook na een inspectie, niet vanzelfsprekend.

Oorzaken niet-naleving

Bij veel sectoren ligt, vanwege onder andere de concurrentiedruk, de focus op efficiënt produceren en niet op veilig en gezond werken. Deze lagere prioriteit komt ook voort uit onwetendheid en onkunde over toepassing van de arboregels. Zo constateert de Inspectie in diverse sectorrapportages dat bedrijven de arbocatalogi voor de betreffende sector of branche niet of onvoldoende kennen. Van de bedrijven die geen vereiste RI&E hebben, zegt 67% de arbowetgeving en de RI&E-verplichting niet te kennen[7]. Dit speelt vooral bij kleinere bedrijven. Waar de kennis van de catalogi groter is, is de naleving ook beter.

Ook ziet de Inspectie dat de kennis die wél aanwezig is, op de werkvloer niet altijd voldoende wordt toegepast. Onvoldoende toezicht op de werkvloer, haast en ingesleten gewoontes spelen in de dagelijkse werkpraktijk vaak een rol.

Arbocatalogi vanuit de branche

Sommige branches ontwikkelen zelf branchespecifieke arbocatalogi. De Inspectie stimuleert dergelijke initiatieven en toetst nieuw aangeboden catalogi. In 2015 werden 35 catalogi ter toetsing voorgelegd. Het ging daarbij om actualisering van bestaande catalogi, uitbreiding van bestaande catalogi (toevoeging meer relevante risico's) en nieuwe catalogi. De uitbreiding van positief getoetste catalogi zal bijdragen aan betere naleving.

De Inspectie verwijst in de nalevingscommunicatie naar deze branchespecifieke arbocatalogi. Positief getoetste catalogi gebruikt de Inspectie als referentiekader in het toezicht.

Risicogroepen

De Inspectie constateert extra risico's waar zzp'ers en buitenlandse arbeidskrachten werkzaamheden uitvoeren. Zzp'ers denken vaak dat de arboregels niet voor hen gelden en hebben daarvan minder kennis. Het is mede daarom belangrijk dat hun opdrachtgevers oog hebben voor hun arbeidsomstandigheden.

Naleving zorgverplichtingen

In de periode 2008-2014 is een licht neergaande trend van de naleving door bedrijven van de meeste zorgverplichtingen waarneembaar. In 2014 voldeed 27% van de bedrijven aan de 4 belangrijkste arbozorgverplichtingen: RI&E, preventiemedewerker, contract Arbodienst en BHV. Dit lijkt weinig, maar dit betreft 72% van alle werknemers. Dit percentage is afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. Wel zijn er aanzienlijke verschillen in de naleving naar bedrijfsgrootte en per sector.[8]

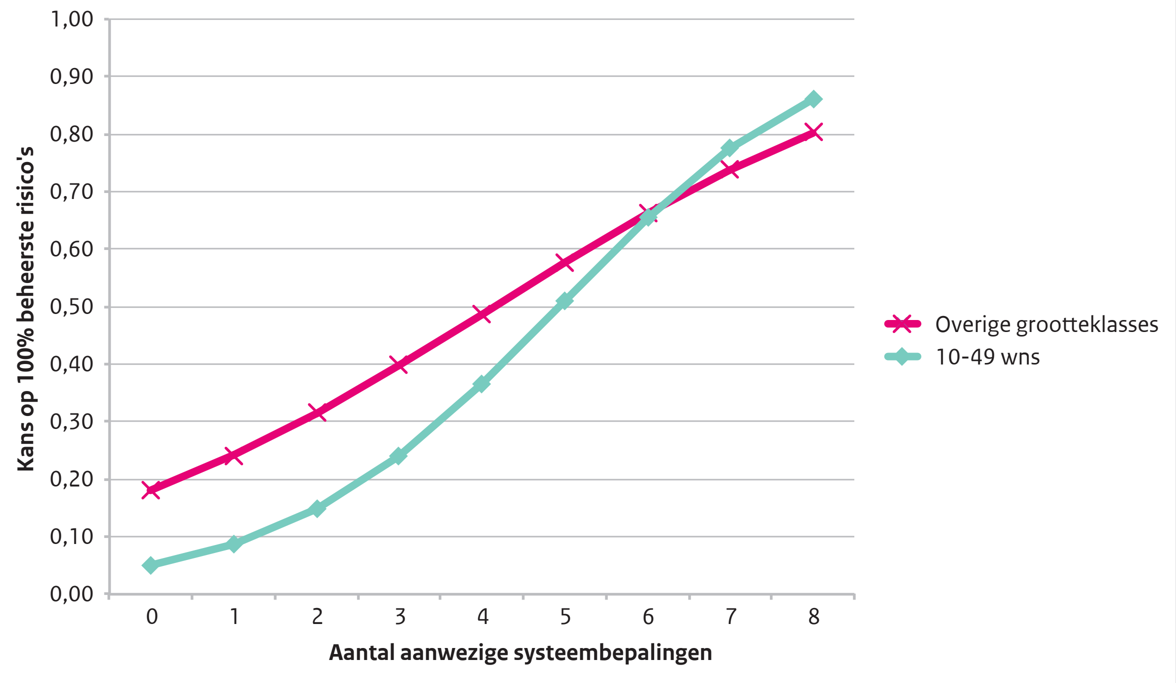
Analyse levert indicator arbeidsrisico's op

De relatie tussen het voldoen aan systeemverplichtingen van de arbowet en het beheersen van arbeidsrisico's is in 2015 geanalyseerd. De analyse toont dat het voldoen aan de systeemverplichtingen een indicator is voor het beheersen van arbeidsrisico's.

Figuur 2 toont het verband tussen voldoen aan systeembepalingen en beheersen van arbeidsrisico's (voor de sectoren landbouw, industrie, bouw, horeca en overheid, 2012-2014)

[7] Inspectie SZW, Arbo in bedrijf 2014, januari 2015, p. 7 en 19.

[8] Inspectie SZW, Arbo in bedrijf 2014, januari 2015, p. 7.

Figuur 2 voldoen aan systeemeisen indicator arbeidsrisico's

De systeemverplichtingen zijn voor elke werkgever wettelijk verplicht. Het gaat onder andere om het hebben van een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E), het geven van voorlichting over arbeidsrisico's, de aanwezigheid van een preventiemedewerker en bedrijfshulpverleners, het verzorgen van arbodienstverlening en het voeren van een ziekteverzuimbeleid. De gedachte achter de systeemverplichtingen is uiteraard dat deze een bijdrage leveren aan gezonder en veiliger werk.

Uitkomst van de analyse is dat er voor alle sectoren, ook na controle voor grootteklasse, een positief verband is tussen de mate van voldoen aan systeembepalingen en het beheersen van aanwezige arbeidsrisico's. (zie voor meer informatie 2.1.1)

De aangetoonde samenhang hoeft niet causaal te zijn. Het is bijvoorbeeld niet uit te sluiten dat een hogere mate van arbobewustzijn van werkgevers zowel leidt tot betere naleving van systeemverplichtingen als tot betere beheersing van arbeidsrisico's. De voorspelkracht van het model is redelijk. Dat betekent dat er nog andere verklarende factoren kunnen zijn.

Risico-inventarisatie en -evaluatie
In de praktijk ziet de Inspectie dat veel bedrijven de RI&E beschouwen als een administratieve verplichting en niet als een middel om de arbeidsveiligheid te vergroten. Vaak worden niet alle veiligheidsrisico's binnen het bedrijf in de RI&E onderkend. Wel zijn er bedrijven die een risico niet in de RI&E benoemen, maar wel adequate maatregelen hebben getroffen.

Uit de bovenstaand genoemde analyse blijkt dat de kans dat een werkgever voldoende maatregelen heeft genomen, significant groter is wanneer een goede risico-inschatting is gemaakt.

Veel branches hebben een eigen RI&E ontwikkeld, vaak in digitale vorm zodat de werkgever de RI&E bedrijfsspecifiek kan maken (zie *www.rie.nl*). Voor het plan van aanpak behorend bij de RI&E kan een arbocatalogus met daarin branche relevante arborisico's behulpzaam zijn. De inspectie vindt het daarom ook in dit verband belangrijk dat sociale partners zich blijven inzetten voor het tot stand brengen van goede arbocatalogi.

1.2.2 Arbeidsongevallen

Het aantal onderzochte meldingsplichtige arbeidsongevallen en ongevallen met dodelijke afloop bleef in 2015 ongeveer gelijk aan voorgaande jaren (respectievelijk 2.165 en 51). Dit komt mogelijk doordat de recessie voorbij is. In voorgaande jaren gaf de Inspectie aan dat het aantal afnam, maar dat de neergang gelijk opliep met de afname in productie als gevolg van de recessie. Nu de productie weer stijgt, is de kans groot dat het aantal ongevallen toeneemt, zonder dat de kans op een ongeval per werknemer groter wordt.

Meldingen
In 2015 steeg het aantal meldingen van arbeidsongevallen met een kleine 4% naar 3.650. Een deel daarvan is niet onderzocht, omdat het geen meldingsplichtige ongevallen waren. Sinds de invoering van een boete voor het niet tijdig melden is het aantal wel gemelde maar niet meldingsplichtige ongevallen toegenomen.

Risicogroepen
Uit de onderzochte meldingsplichtige ongevallen blijkt dat jongere en oudere werknemers, net als in voorgaande jaren, relatief vaak het slachtoffer zijn van arbeidsongevallen. Als nieuwe risicogroepen ziet de Inspectie vooral uitzendkrachten en niet-Nederlandse arbeidskrachten.

Zij hebben doorgaans een relatief grote kans op een arbeidsongeval. Dit risico is groter in bedrijven waar de voertaal Nederlands is en alle mondelinge instructies, bordjes en veiligheidsinstructies bij machines in het Nederlands zijn, terwijl de buitenlandse krachten deze taal onvoldoende beheersen. Het aandeel uitzendkrachten en niet-Nederlandse arbeidskrachten op de arbeidsmarkt groeide de afgelopen jaren.

Uitzendkrachten hebben, op basis van de ongevalsstatistieken bij de Inspectie, een 2 keer zo grote kans op een arbeidsongeval als werknemers in vaste dienst. Ook het aantal dodelijke slachtoffers na een ongeval is bij uitzendkrachten relatief hoog. Uit in 2015 verricht onderzoek blijkt dat onder de uitzendkrachten 12 dodelijke slachtoffers vielen in 2014, in 2013 waren dat er 6 (respectievelijk 20 en 8% van de slachtoffers). Van het aantal dodelijke arbeidsongevallen in 2014, was 12% zzp'er.[9] Overigens zijn arbeidsongevallen met zzp'ers in de meeste gevallen niet meldingsplichtig en dus ook niet onderzocht.

Bij slachtoffers met een niet-Nederlandse nationaliteit is het percentage dat overlijdt door een arbeidsongeval bijna 2 keer zo groot als bij slachtoffers met een Nederlandse nationaliteit (4,2% tegenover 2,2%). Hoewel precieze cijfers bij de Inspectie ontbreken, blijkt uit onderzoek van TNO en RIVM dat allochtonen een grotere kans hebben op een arbeidsongeval.[10] Meestal is onvoldoende beheersing van de voertaal hiervan de oorzaak.[11]

[9] Inspectie SZW, Klachten en ongevallen, januari 2016, p.2 en 25
[10] *www.monitorarbeid.tno.nl* en RPS Advies (i.o. van de toenmalige Arbeidsinspectie), Analyse van ongevallen met slachtoffers met een niet- Nederlandse nationaliteit over de periode 2007–2009, november 2010, p. 96
[11] Inspectie SZW, Ongevallenrapportage 2013, mei 2014, p. 71

De Inspectie ziet in de praktijk ook oorzaken als miscommunicatie tussen werkenden met diverse nationaliteiten. Dat kan bijvoorbeeld op bouwplaatsen en in fabrieken leiden tot onveilige situaties en ongevallen.

Boete voor niet-melden
Sinds 1 januari 2013 is het niet melden van meldingsplichtige ongevallen beboetbaar. Sinds die tijd is dan ook het aantal geconstateerde en beboete overtredingen van 'het niet of te laat melden' van meldingsplichtige arbeidsongevallen' verdubbeld (naar circa 10% van het totaal).[12,13]

Melding beroepsziekten
In onderzoek, gepubliceerd in 2015, hebben de Inspectie SZW, de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) en het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB) geconstateerd dat er sprake was van ondermelding van het aantal beroepsziekten door bedrijfsartsen bij het NCvB, ondanks de wettelijk verplichting.

Gezamenlijk onderzoek van de IGZ en de Inspectie SZW wees uit dat 46% van de bedrijfsartsen nooit een beroepsziekte meldt en dat meldingen van beroepsziekten afkomstig zijn van slechts 30% van de bedrijfsartsen.[14] In 2014 waren er ruim 8.500 meldingen, wat een verbetering was van het aantal in 2013 met meer dan een derde (6.451). In 2014 steeg het aantal meldende bedrijfsartsen met 50%. Het onderzoek naar melding van beroepsziekten heeft hieraan bijgedragen.[15]

1.2.3 Meerjarige intensieve aanpak
Al een aantal jaren beweegt het percentage geïnspecteerde bedrijven dat de arboregels overtreedt rond de 60%. Dit algemene stabiele beeld is anders voor sectoren waar een meerjarige intensieve inspectieaanpak is uitgevoerd. In die sectoren steeg namelijk het percentage geïnspecteerde bedrijven dat de arboregels naleeft. Dit is terug te zien in verschillende sectorrapportages die de Inspectie in 2015 publiceerde.

Een intensieve aanpak wil zeggen dat naast reguliere inspecties, herinspecties plaatsvinden bij bedrijven waar de naleving niet op orde was. Ook wordt er nauw samengewerkt met bijvoorbeeld brancheorganisaties. Daarnaast ondersteunt de Inspectie bedrijven bij

[12] Inspectie SZW, Klachten en ongevallen, januari 2016, p. 34
[13] Inspectie SZW, Klachten en ongevallen, januari 2016, p. 22 en 32
[14] SER Advies nr. 2014/07, 19 september 2014, p. 19
[15] NCvB, Kerncijfers beroepsziekten 2015, april 2015, p. 5

Voorlichting over regelgeving

Langdurige blootstelling aan gevaarlijke stoffen kan ernstige gevolgen hebben voor werknemers. Daarnaast spelen acute risico's (brandwonden, verstikkingsgevaar) en procesveiligheid (explosies, brand), maar ook ongevallen door werken met onveilige machines. Inspectie SZW wil met een gecombineerde aanpak van enerzijds inspecteren en anderzijds samenwerking en goede voorlichting de risico's zoveel mogelijk beperken. Stephan Segboer, programmaleider Bedrijven met Gevaarlijke stoffen:

'We hebben ingezet op terugdringen van de risico's voor onder andere de sectoren aardolie, chemie, farmacie, kunststof en rubber. Dat zijn ruim 7.300 bedrijven. Deze sectoren hebben de afgelopen jaren veel verbeterd als het gaat om veilig en gezond werken. Zo is de naleving voor blootstelling aan gevaarlijke stoffen flink gestegen. Uiteraard controleert en handhaaft de Inspectie, dat doen we steeds meer risicogericht. Daarnaast werken we nauw samen met brancheorganisaties en ontwikkelen we middelen waarmee bedrijven zelf aan de slag kunnen. Bijvoorbeeld *een stappenplan blootstelling gevaarlijke stoffen*. Dat kunnen bedrijven gebruiken voor de aanpak en beheersing van het risico's van gevaarlijke stoffen.

De brancheorganisaties spelen een belangrijke rol in het stimuleren van bedrijven om veilig en gezond te werken. Zo kunnen ze een werkgever helpen bij de inventarisatie en beoordeling van risicovolle situaties. Die kan dan beter de juiste beheersmaatregelen treffen.

Communicatie en samenwerking zijn bijzonder belangrijk. Dit om duidelijk te maken wat bedrijven moeten doen om te voldoen aan de wetgeving voor gevaarlijke stoffen. Hoe ze dat doen, bepalen branches en bedrijven zelf. Bijvoorbeeld bedrijven die bepaalde gevaarlijk stoffen produceren: zij maken een VIB en geven die door aan het volgende bedrijf in de keten. Verder moeten bedrijven zelf de blootstellingsbeoordelingen uitvoeren. Dankzij de voorlichtingsinspanningen van de Inspectie en de brancheorganisaties weten bedrijven nu beter waaraan ze moeten voldoen. Aan hen de taak om daar vervolgens invulling aan te geven. Wij zien dat bedrijven en brancheorganisaties daar in 2015 flinke stappen in hebben gezet.'

gezond en veilig werken met nalevingscommunicatie. Met de herinspecties worden notoire overtreders stevig aangepakt als ze bij herhaling de wetgeving overtreden. Hoge boetes en inschakeling van het strafrecht als er ook sprake is van fraude, maken de aanpak effectief.

Herinspecties
De herinspectie-aanpak wil zeggen dat de Inspectie bij bedrijven die tijdens de eerste inspectie niet op orde blijken te zijn, terugkomen en een herinspectie uitvoeren. Deze aanpak blijkt effectief. Ook de aankondiging dat het recidive-instrumentarium wordt ingezet bij herhaling van dezelfde overtreding, is een belangrijk onderdeel van de aanpak.
De inspecteurs zien na een jaar dat werkgevers structurele verbeteringsmaatregelen hadden doorgevoerd. Het handhavingspercentage is bij herinspecties dan ook lager dan bij de initiële inspecties.

Voorbeelden uit verschillende sectoren
In de sector asbest heeft de Inspectie:
- vanaf 2012 het aantal inspecties van gecertificeerde en niet-gecertificeerde asbestverwijderaars fors opgevoerd met een risicogerichte aanpak
- in meer gevallen zwaardere handhavinginstrumenten ingezet
- intensief samengewerkt met onder meer brancheorganisaties
- veel voorlichting gegeven over de risico's.

Deze activiteiten hebben bijgedragen aan een stijging van het percentage geïnspecteerde locaties waar volgens de regels wordt gewerkt met 24 procentpunten in 4 jaar tijd en een trend naar verdere verbetering.[16]

[16] Inspectie SZW, Interne managementinformatie, februari 2016.

In de metaalsector, waar met een tussenpose van 3 jaar een groep bedrijven in 2014 opnieuw werd geïnspecteerd, bleek dat 40% van die bedrijven de arboregels naleefde. Dit tegenover 27% bij de bedrijven die voor het eerst werden bezocht.[17]

Andere voorbeelden zijn meerjarige aanpakken in onder meer de sectoren: bouw, aardolie, chemie, farmacie, kunststof & rubber, de grond-, weg- en waterbouw en de industriële reiniging.

1.2.4 Systeem en praktijkrisico's bij MHC en Brzo+

Het aantal Brzo-bedrijven in Nederland ligt al enkele jaren rond de 400. Van deze bedrijven wordt jaarlijks ongeveer 90% geïnspecteerd. Het directe nalevingsgedrag bij deze bedrijven was in 2014 wat beter dan de jaren daarvoor. Bij 47% van de geïnspecteerde bedrijven is in 2014 geen overtreding gevonden. In 2013 was dat 36% en in 2012 43%. Het aantal bedrijven met veel overtredingen (meer dan 12) is de afgelopen jaren steeds ongeveer 2% geweest.[18]

Bij Brzo-bedrijven richt het toezicht zich expliciet op het veiligheidssysteem binnen een bedrijf. Centraal staat de vraag of de veiligheid op systeemniveau is geborgd. Maar in de praktijk zijn er vaak op allerlei niveaus grotere of kleinere problemen. De meeste overtredingen liggen bij de beheersing van de uitvoering. Dit zijn gebreken bij de vaststelling en toepassing van procedures en instructies voor de beheersing van de veiligheid van de bedrijfsactiviteiten, inclusief onderhoud en tijdelijke onderbrekingen. De afweging tussen kosten en veiligheid kan leiden tot risicovolle situaties. Vooral op de werkvloer, bijvoorbeeld door onveilig handelen van werknemers, verouderde installaties (met name in de chemie-, energie- en metaalsector) of een gebrek aan investeringen.

Inschakelen adviseurs
De Inspectie ziet al een aantal jaren dat bedrijven hun veiligheidssysteem niet zelf ontwikkelen, maar een adviseur in de arm nemen. Deze adviseurs, die de systemen voor arbeidsveiligheid (helpen) opzetten, blijken niet altijd de vereiste kennis te hebben. Wanneer een bedrijf een boete krijgt, vanwege een ontoereikende RI&E, leidt dat tot onbegrip bij ondernemers.

Risicocategorieën
In het verslagjaar zijn de bedrijven in 3 risicocategorieën ingedeeld. Het nieuwe Brzo, ingegaan op 1 juli 2015, maakt het mogelijk de intensiteit van het toezicht aan te passen aan het nalevingsniveau. Nu de bedrijven zijn ingedeeld, zal in de komende jaren een differentiatie in toezichtsintensiteit worden doorgevoerd van 1 keer per jaar tot eens in de 3 jaar een inspectie. Dit is exclusief de inspecties om te controleren of de geconstateerde overtredingen zijn opgeheven.

1.3 Werk en inkomen in het sociaal domein

In 2015 startten de decentralisaties voor de zorg, de jeugdzorg en de Participatiewet. Door de decentralisaties krijgen gemeenten ruimte om binnen hun verschillende taken prioriteiten te stellen en de verbinding te leggen tussen de diverse domeinen (W&I, jeugd en zorg), die samen het sociaal domein vormen. Het succes van een integrale benadering staat of valt met de mate waarin gemeenten erin slagen de belangen en zorgvragen van hun inwoners centraal te stellen en tegelijkertijd efficiency en kostenbesparingen te realiseren.

De Inspectie constateert dat gemeenten nieuwe uitvoeringsmodellen hebben ontwikkeld (onder meer wijkteams) om verschillende voorzieningen integraal en op maat aan te bieden. Ook toezichthouders op het sociale domein, waaronder de Inspectie SZW, initieerden samenwerkingsverbanden, passend bij de integrale uitvoering van taken op lokaal niveau.

1.3.1 Regionaal arbeidsmarktbeleid en werkgeversdienstverlening[19]

Regionale werkbedrijven
Het kabinet wil de arbeidsparticipatie van werkzoekenden met afstand tot de arbeidsmarkt verhogen. Daarvoor is op regionaal niveau een goede werkgeversdienstverlening van UWV en gemeenten noodzakelijk. Om dit proces te versterken, zijn op 1 januari 2015 35 regionale Werkbedrijven van start gegaan. Hun opdracht was de werkgeversdienstverlening te coördineren en daarmee de (extra) banenafspraak te realiseren.

[17] Inspectie SZW, Factsheet Inspecties in de Metaalproductenindustrie 2014, April 2015, p.6
[18] Brzo+, Monitor handhaving en naleving Brzo-bedrijven 2014, juli 2015
[19] Inspectie SZW, Programmarapportage Werkgeversdienstverlening, te verschijnen

Evaluatie Participatiewet
Evaluatieonderzoek van de Participatiewet[20] laat zien dat werkgevers groot belang hechten aan het matchingsproces. Werkgevers zien graag dat uitvoerders, meer dan nu het geval is, de vacature als uitgangspunt nemen en sneller passende kandidaten aanbieden.

Werkgeversdienstverlening
Inspectieonderzoek laat zien dat in alle arbeidsmarktregio's de werkgeversdienstverlening meer dan voorheen op de bestuurlijke agenda is geplaatst. Maar tot op heden heeft die zich veelal beperkt tot vormgeving van de samenwerking. De vertaling van de samenwerkingsafspraken naar concrete uitvoeringspraktijken blijft vooralsnog beperkt. Daarnaast blijkt het matchen, door UWV en gemeenten, van mensen met een uitkering aan vacatures van regionale en lokale werkgevers nog onvoldoende uit de verf te komen.[21]

1.3.2 Werken met behoud van uitkering[22]
De meest gebruikte re-integratie-instrumenten bij gemeenten bestaan uit een combinatie van werkzaamheden in het publieke of private domein, terwijl de werkzoekende daarnaast een uitkering ontvangt. Werken met behoud van uitkering kent vele verschillende vormen. Zowel voor de doelstelling van het instrument (variërend van vrijwilligerswerk tot uitstroom naar productieve arbeid) als voor de voorwaarden waaronder deze maatregel wordt uitgevoerd (hoe lang mag het duren, wat voor soort contracten worden getekend, etc.).

Geen eenduidigheid in uitvoering
De Inspectie concludeerde in 2015 dat binnen gemeenten deze verantwoordelijkheid niet op centraal niveau werd ingevuld. Niet in het beleid van gemeenten, maar ook niet in de aansturing van de professionals op de werkvloer. Daardoor moesten casemanagers zelf besluiten wat wel en wat niet acceptabel was. Niet iedere casemanager bleek in staat dit goed te doen en te veel casemanagers deden dit op verschillende manieren.

1.3.3 Zwart of grijs werken met een uitkering
Bij inspecties op arbeidsmarktfraude troffen inspecteurs de afgelopen jaren geregeld personen aan van wie werd vermoed (en soms vastgesteld) dat zij, naast hun uitkering inkomsten uit werk hadden en deze gewerkte uren niet, of niet volledig hadden opgegeven. In 2014 constateerden de Inspectie, Belastingdienst, UWV en gemeenten in een gezamenlijke actie, dat een aanzienlijk deel van aangetroffen werknemers in de schoonmaakbranche bij fastfoodketens zich mogelijk schuldig maakten aan uitkeringsfraude. In 2015 bleek bij een vervolgactie in deze branche dat 40% van de aangetroffen schoonmakers werkte en daarnaast een werkloosheid- of bijstandsuitkering had. Veel van hen bleken veel langer te werken dan het aantal uren dat zij bij UWV of de gemeente hadden opgegeven.[23]

Pakkans en sanctionering bij uitkeringsfraude gering
In opsporingsonderzoeken constateert de Inspectie dat gemeenten niet altijd oog hebben voor de constructies die achter uitkeringsfraude schuil gaan. De Inspectie krijgt uit de praktijk signalen dat de pakkans bij zwart of grijs werken met een uitkering gering is. In 2011 geeft CBS-onderzoek en vergelijkbaar beeld: van de mensen die aangaven zwart te hebben gewerkt naast hun uitkering schatte 3% de pakkans zeer groot en 9% tamelijk groot. Dat was volgens het CBS lager dan in eerder jaren. Inspecteurs arbeidsmarktfraude geven in de periode 2013 – 2015 aan meer personen met een uitkering op werkplekken aan te treffen dan voorgaande jaren.

Daarnaast worden fraudeurs die voor grote benadelingbedragen met uitkeringen hebben gefraudeerd, nagenoeg niet vervolgd. In de praktijk ziet de Inspectie gemeenten die bij forse fraudebedragen alleen de uitkering stopzetten. Zij vorderen het te veel verstrekte uitkeringsgeld dus niet terug, leggen geen boete op en zetten geen strafvervolging in.[24]

[20] Berenschot, Onderzoek Participatiewet bij werkgevers, oktober 2015
[21] Inspectie SZW, Werkgeversperspectief, Verkennende studie, maart 2016, p. 5-8
[22] Inspectie SZW, Werken met behoud van uitkering, februari 2015, p. 6-9.
[23] Inspectie SZW, Nog veel mis bij schoonmaakbedrijven in deelfastfoodsector, persbericht, 16 februari 2016
[24] Inspectie SZW, De boete belicht, november 2014, p. 8

UWV en gemeenten leggen zich vooral toe op fraudegevallen met een laag benadelingbedrag en op zogenoemde witte fraude.[25] Zwarte fraude, waaronder zwartwerken met een uitkering, is veel lastiger te bewijzen, omdat vaststelling van het gefraudeerde bedrag tijdrovend is.[26] Zo is het aandeel zwarte fraude bij UWV slechts 1% van het totaal aantal geconstateerde fraudegevallen, de rest betreft witte fraude.[27]

De Inspectie neemt vanuit de opsporingspraktijk waar dat na verhoging van de aangiftegrens naar 50.000 euro of hoger, gemeenten bijstandsfraude nog maar sporadisch strafrechtelijk vervolgen. Gemeenten kiezen, ook als het om hoge fraudebedragen gaat, meestal voor bestuurlijke afdoening. Daar komt bij dat afgelopen jaren het aantal sociaal rechercheurs bij gemeenten is gehalveerd van 300 naar 150.[28]

Schoon is het nieuwe stoer

Dat overheidsdiensten net zo streng worden geïnspecteerd als commerciële bedrijven, weet Brandweer Nederland als geen ander. Nadat er internationaal veel informatie beschikbaar kwam en de Inspectie concludeerde dat de Brandweer onvoldoende aandacht had voor de gevaren van verontreinigde kleding, is een bewustzijnscampagne opgezet. IJle Stelstra van Brandweer Nederland:

'Het rapport van de Inspectie zie ik, met de internationale rapporten over rook en kanker, als een wake-up call. Lang heerste de gedachte dat rook en roet nu eenmaal horen bij ons werk. De conclusies van de Inspectie en daarnaast ontwikkelingen in landen als Australië, VS en Canada, waar veel aandacht kwam voor de gevaren van rook en roet, gaven het bewustzijn een flinke boost. Het gaat hier om onze eigen gezondheid. Iedereen weet dat werken bij de Brandweer fysiek zwaar is. Maar dat betekent niet dat je risico's moet nemen, die je van tevoren kunt uitsluiten.

We hebben slogans geïntroduceerd als 'Zullen we samen gezond oud worden?' en 'Schoon is het nieuwe stoer'. De risico's hebben we op verschillende niveaus benaderd: de bron, dat is de brand, het groepsrisico en het individuele risico. Met eenvoudige ingrepen kun je risico's verminderen. Als je met zes man uitrukt, hoef je niet met z'n zessen in de rook te gaan staan.

Verder hebben alle regio's hun logistiek aangepast: iedereen krijgt gegarandeerd schone kleding en helmen worden na iedere actie schoongemaakt.

We delen alle best practices uit de regio's op ons landelijke platform. Ook willen we dat alle instrumenten die bijdragen aan veiliger en gezonder werken vanuit de regio's worden ontwikkeld. Verder is tijdens een internationaal congres over arbeidshygiëne besloten om best practices op Europees niveau te delen. Dat komt niet 1-2-3 van de grond, maar er gebeurt tenminste iets. Veilig en gezond werken leeft in de maatschappij, kijk alleen al naar de hoeveelheid media-aandacht die we krijgen. Onze mensen hebben recht op een gezonde werkomgeving. Je kunt niet anders, dan dit serieus oppakken.'

[25] Hieronder wordt verstaan, het verrichten van arbeid waarover wel belasting en premies zijn betaald maar die niet is gemeld bij de uitkeringsinstantie.
[26] Door invoering van de Wet Werk en Zekerheid is een belangrijk deel van de controle van inkomsten bij WW'ers geautomatiseerd. Witte fraude is bij deze groep daardoor in principe niet meer mogelijk. UWV geeft aan dat naarmate de nieuwe werkwijze van het verrekenen van inkomsten voor steeds meer ww'ers gaat gelden, de focus van UWV meer komt te liggen bij zwarte fraude.
[27] Inspectie SZW, De boete belicht, november 2014, p. 14 en 23
[28] LCSR, Brief aan de Staatssecretaris SZW, Fraude in de bijstand loont weldegelijk, 7 april 2015

2 Resultaten programma's gezond, veilig en eerlijk werk en bestaanszekerheid

2.1 Gezond en veilig werk

De Inspectie werkt aan veilige en gezonde arbeidsomstandigheden voor iedereen.

2.1.1 Naleven kernbepalingen over arbozorg uit de Arbowet

In 2015 heeft de Inspectie hierop geïnspecteerd in de sectoren bouw, chemie, grond-, weg- en waterbouw, metaal, zorg en welzijn, afval, transport en logistiek, horeca, hout-, timmer- en meubelindustrie, land en tuinbouw, schoonmaak en overheidsdiensten. Bovendien zijn 1.000 bedrijven aangeschreven over hun arbozorg en zijn er 200 belinspecties gehouden, die informatie leverden voor inspecties in 2016. Tijdens alle herinspecties inspecteert de Inspectie SZW op Arbozorg. Dat geldt dus ook bij herinspecties naar aanleiding van klachten en ongevalonderzoek.

De Inspectie SZW bevorderde naleving met zelf-inspectietools en de brochure Arbozorg. Er is actief bijgedragen aan de communicatie van het ministerie van SZW en die van organisaties als het Steunpunt RI&E en de opleidingsactiviteiten van SBI Formaat.

Analyse Naleving zorgverplichtingen 2008-2014
In de periode 2008-2014 is een licht neergaande trend van de naleving door bedrijven van de meeste zorgverplichtingen. In 2014 voldeed 27% van de bedrijven aan de 4 belangrijkste arbozorgverplichtingen: RI&E, preventiemedewerker, contract Arbodienst en BHV. Dit lijkt weinig, maar dit betreft 72% van alle werknemers. Dit percentage is afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven. Wel zijn er aanzienlijke verschillen in de naleving naar bedrijfsgrootte en per sector.[29]

Indicator arbeidsrisico's
De relatie tussen het voldoen aan systeemverplichtingen van de arbowet en het beheersen van arbeidsrisico's is in 2015 geanalyseerd. De analyse toont dat het voldoen aan de systeemverplichtingen een indicator is voor het beheersen van arbeidsrisico's.

[29] Inspectie SZW, Arbo in bedrijf 2014, januari 2015, p. 7.

Duurzaam inzetbaar in de bouw
In de bouw zette de Inspectie in 2015 in op duurzame inzetbaarheid van werknemers door te zware fysieke belasting terug te dringen in de 15 beroepsgroepen.

In 2012 was dit bij 43% van de inspecties op orde, in 2013 bij 53% en in 2014; 84%. In 2015 hebben de bedrijven dit resultaat weten vast te houden met 81% op orde.

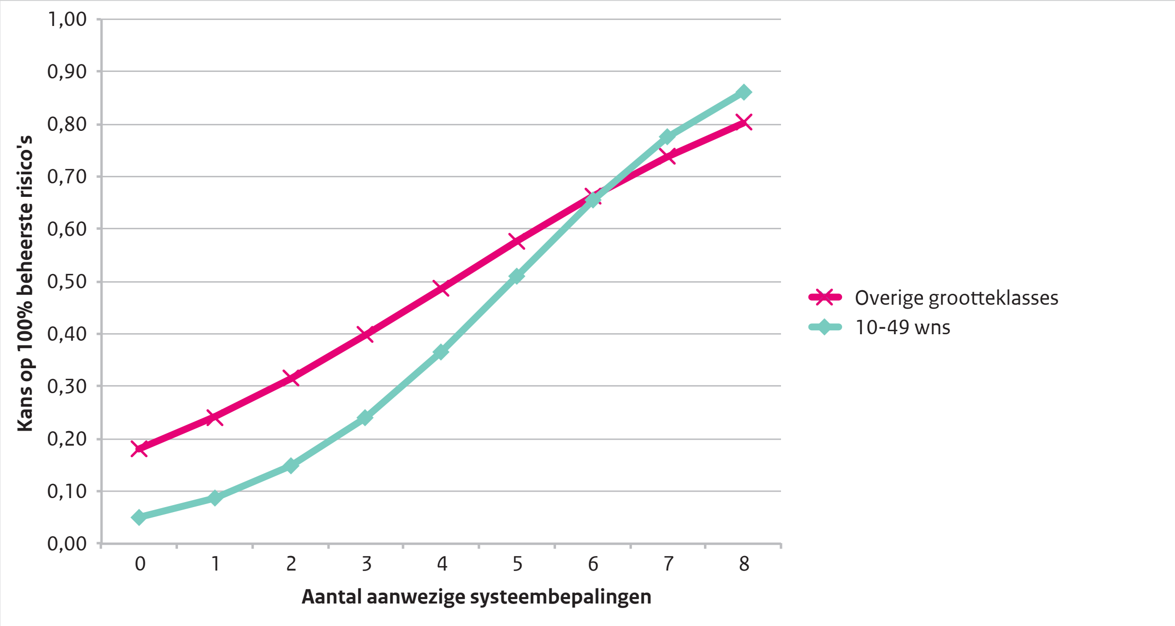
De systeemverplichtingen zijn voor elke werkgever wettelijk verplicht. Het gaat onder andere om het hebben van een risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E), het geven van voorlichting over arbeids-risico's,de aanwezigheid van een preventiemedewerker en bedrijfshulpverleners, het verzorgen van arbodienst-verlening en het voeren van een ziekteverzuimbeleid. De gedachte achter de systeemverplichtingen is uiteraard dat deze een bijdrage leveren aan gezonder en veiliger werk.

Centraal in de analyse stond de vraag:
Is er een positief verband tussen de mate waarin werkgevers de systeemverplichtingen van de Arbeidsomstandighedenwet naleven en de mate waarin zij de bij hun bedrijf voorkomende arbeidsrisico's beheersen en zo ja hoe sterk is dit verband?

Verschillen in grootteklasse en sector kunnen van invloed zijn op de naleving van systeembepalingen, op het beheersen van arbeidsrisico's en op de relatie tussen beide. Om deze reden is in de analyse gecorrigeerd voor verschillen in grootteklasse van bedrijven en voor verschillen in sectoren. Voor de analyse zijn gegevens gebruikt van 2012, 2013 en 2014, afkomstig van het periodieke onderzoek Arbo in bedrijf van de Inspectie SZW.

Uitkomst van de analyse is dat er voor alle sectoren, ook na controle voor grootteklasse, een positief verband is tussen de mate van voldoen aan systeembepalingen en het beheersen van aanwezige arbeidsrisico's.

Figuur 2 toont het verband tussen voldoen aan systeembepalingen en beheersen van arbeidsrisico's (voor de sectoren landbouw, industrie, bouw, horeca en overheid, 2012-2014).

Figuur 2 voldoen aan systeemeisen indicator arbeidsrisico's

In de figuur is dit verband weergegeven voor een aantal belangrijke sectoren die onderling op dit vlak geen significante verschillen vertonen. Bij bedrijven in de landbouw, industrie, bouw, horeca en overheid, die aan **nul** systeembepalingen voldoen, laat de figuur zien dat de kans bijvoorbeeld 18% is dat (desondanks) alle arbeidsrisico's zijn beheerst. Bij naleving van vier systeembepalingen is die kans gestegen naar bijna 50% en als aan alle acht voldaan wordt, is dit 80%. Dit betekent dat met naleving van iedere extra systeembepaling de kans op 100% beheerste risico's ten opzichte van de kans op 0% beheerste risico's, toeneemt met een factor 1,4. Bij bedrijven met 10 tot 49 werknemers is het verband sterker. Het geschatte model laat een duidelijk positief verband zien.

De aangetoonde samenhang hoeft niet causaal te zijn. Het is bijvoorbeeld niet uit te sluiten dat een hogere mate van arbobewustzijn van werkgevers zowel leidt tot betere naleving van systeemverplichtingen als tot betere beheersing van arbeidsrisico's. De voorspelkracht van het model is redelijk. Dat betekent dat er nog andere verklarende factoren kunnen zijn.

Risico-inventarisatie en -evaluatie
In de praktijk ziet de Inspectie dat veel bedrijven de RI&E beschouwen als een administratieve verplichting en niet als een middel om de arbeidsveiligheid te vergroten. Vaak worden niet alle veiligheidsrisico's binnen het bedrijf in de RI&E onderkend. Wel zijn er bedrijven die een risico niet in de RI&E benoemen, maar wel adequate maatregelen hebben getroffen.

Uit de bovenstaand genoemde analyse blijkt dat de kans dat een werkgever voldoende maatregelen heeft genomen, significant groter is wanneer een goede risico-inschatting is gemaakt.

Veel branches hebben een eigen RI&E ontwikkeld, vaak in digitale vorm zodat de werkgever de RI&E bedrijfsspecifiek kan maken (zie *www.rie.nl*). Voor het plan van aanpak behorend bij de RI&E kan een arbocatalogus met daarin branche relevante arborisico's behulpzaam zijn. De inspectie vindt het daarom ook in dit verband belangrijk dat sociale partners zich blijven inzetten voor het tot stand brengen van goede arbocatalogi.

Melden beroepsziekten
Mede door de gezamenlijke inspanningen van de Inspectie SZW en IGZ in 2013 en 2014 rondom het melden van beroepsziekten door bedrijfsartsen is het aantal meldende bedrijfsartsen de afgelopen jaren sterk gestegen. Ook de media aandacht en de initiatieven van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde hebben hieraan bijgedragen. In 2015 zijn 8073 beroepsziekte-meldingen door het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB) geregistreerd. Dat was na een stijging van ruim 30% in 2014, voor het eerst weer een daling met 5% in 2015. Terwijl het aantal meldingen in de bouw in de laatste vijf jaar is afgenomen, steeg het aantal meldingen uit andere sectoren fors en met name in 2014. Ook het aantal meldende bedrijfsartsen steeg vanaf 2013 fors tot 950 in 2014 en daalde weer licht naar 921 in 2015. (Er staan 1780 specialisten

bedrijfsgeneeskunde in het KNMG / BIG- register.)
De afname van het aantal meldingen uit de bouw kan mede verklaard worden door afname van het aantal werknemers en activiteiten in deze sector.

Overheidsdiensten:
Inspectieresultaten als aanjager.

De Inspectie merkt dat de kern arbozorgverplichtingen in vrijwel alle overheidsorganisaties aanwezig zijn en dat de kwaliteit in de loop van inspectieprogramma verbeterde. Het percentage werknemers bij overheidsdiensten dat te maken had met agressie-incidenten is gedaald.

Overleg over inspectiebevindingen met overheids-werkgevers, vakbonden en intermediaire organisaties in 2015 droeg bij aan:

- Actualisering van branchespecifieke RI&E's en arbocatalogi.
- Ontwikkeling van nieuwe programmatuur door Politie en in justitiële inrichtingen om overtredingen van de arbeidstijdenwet te voorkomen en voor periodieke werkdrukonderzoeken.
- Meer agressietrainingen die zich ook richten op nieuwe risico's.
- Nieuwe impulsen binnen het programma Veilige Publieke Taak over omgaan met verwarde personen.
- Opname van agressiebeleid in het toetsingskader van de audits van de Koninklijke Vereniging van Gerechtsdeurwaarders.
- Implementatie van de handreikingen asbest en omgaan met verontreinigde kleding bij de brandweer en agendering op Europees niveau.

Evenwel constateerde de Inspectie in 2015 dat het aantal overtredingen van de Arbeidstijdenwet bij een aantal Politie-eenheden wederom niet was gedaald, ondanks jarenlange interventies en de beschikbaarheid van nieuwe eigen instrumenten.

2.1.2 Asbest

In 2015 heeft de Inspectie SZW onverminderd ingezet op het veilig verwijderen van asbest. Asbest is nog volop aanwezig. Jaarlijks sterven nog honderden mensen aan mesothelioom, asbestose of (long) kanker als gevolg van eerdere blootstelling aan asbest.

Het is van belang om bij het uitvoeren van werkzaamheden waarbij asbest kan vrij komen te zorgen dat een eventuele blootstelling zover mogelijk onder de wettelijke grenswaarde blijft. De wetgever heeft hiertoe een certificatiestelsel in het leven geroepen. Dit stelsel kan alleen goed functioneren als saneringen die hierbuiten plaatsvinden, worden bestreden met boetes en het stilleggen van werk.

De aanpak van malafide slopers is hard en erop gericht ze van de markt te krijgen. Zo zijn de boetes verhoogd en sancties verzwaard. Boetes voor zware en ernstige asbestovertredingen, ook van gecertificeerde bedrijven, worden gepubliceerd op de website van de Inspectie.

Om te achterhalen waar malafide verwijderaars actief zijn, werkt de Inspectie SZW samen met het netwerk van omgevingsdiensten en de milieupolitie. De Inspectie betrok in 2015 ook het publiek via een gratis app waarmee iedereen kan zien of de asbest-sanering in de eigen omgeving wel of niet was gemeld.

Het programma Asbest richt zich ten eerste op malafide slopers die illegaal asbestverwijderen, ten tweede op gecertificeerde asbestsaneerders die steekproefsgewijs gecontroleerd worden op grond van gemelde asbestsaneringen en een aanpak van gecertificeerde asbestverwijderaars die eerder niet volledig correct werkten en als niet-nalever te boek staan.

Meer meldingen
Asbestwerkzaamheden moet worden gemeld zodat de toezichthouders weten waar asbestverwijdering plaatsvindt. Gedurende de looptijd van het programma stegen ieder jaar de meldingen. Lag het aantal meldingen van asbestsanering voorafgaand aan het programma in 2010 op 37.000, in 2015 was dat gestegen naar 72.000!

Verbetering certificatiestelsel
Via de meldingen zijn jaarlijks tussen de 200 en 400 locaties geïnspecteerd. In 2011 was minder dan een derde van de werkzaamheden door gecertificeerde asbestverwijderaars volledig op orde. In 2015 is de tendens naar voortgang in betere naleving.

Met de Stichting Certificatie Asbest (Ascert) is gewerkt aan verbetering van de werking van het certificatie-stelsel. De Inspectie SZW zette met de branche-vereniging van gecertificeerde asbestverwijdering bedrijven druk op correcte toepassing van alle regels door gecertificeerde personen en bedrijven.

Richtlijn Brandweeroptreden
Naast asbestsaneringen is het vrijkomen van asbestvezels bij brand een risico. Dat gebeurt jaarlijks

ongeveer 150 keer. In samenwerking met Brandweer Nederland is in 2015 de brancherichtlijn Brandweeroptreden bij asbestincidenten opgesteld.

Asbest in ovens
Asbest zit in ovens. Om bakkerijen te helpen en te stimuleren om passende beheersmaatregelen te treffen, hebben de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) en de Nederlandse Vereniging voor de Bakkerijen (NVB) in 2015 de asbesthoudende ovens in Nederland in kaart gebracht.

2.1.3 Veiliger werken met gevaarlijke stoffen
Gevaarlijke stoffen kennen acute risico's met direct gevaar op ontploffing of brand en chronische risico's met mogelijke gezondheidsconsequenties op de langere termijn. REACH is de Europese verordening die verplichtingen oplegt aan producenten en leveranciers van stoffen met risico's voor de gezondheid van mensen en het milieu. Hieronder vallen VeiligheidsInformatieBladen (VIB). In 2015 heeft de Inspectie acties uitgevoerd om de kwaliteit van het VIB te verbeteren en de werkgever te informeren over zijn verplichtingen voor het gebruik.

Duidelijk minder overtredingen m.b.t. kwartsstof in de bouw
De Inspectie constateert dat de gedragsverandering in de bouw, als het gaat om blootstelling aan kwartsstof, succesvol is geweest. Het lijkt onschuldig, maar stof dat vrijkomt bij het bewerken van steen is kankerverwekkend.

Werden bij controles op werken met kwartsstof in de bouw in 2013 nog bij 57% van de bedrijven overtredingen geconstateerd, bij de laatste controle was dit 36% en waren er verhoudingsgewijs minder stilleggingen. Interessante indicator is dat de vraag naar geschikte apparatuur is gestegen.

(Persbericht Inspectie SZW/ 13 augustus 2015)

De Inspectie SZW heeft een Checklist ontwikkeld waarmee de werkgever kan bepalen of het VIB wel de juiste informatie bevat. Is dat niet het geval dan kan de werkgever met hulp van de checklist zelf de leverancier aanschrijven. Het 4-stappen model in de zelfinspectiemodule van de Inspectie SZW is verbeterd. (*www.zelfinspectie.nl/gevaarlijkestoffen*).

De campagne Zelf aan de slag van de Inspectie SZW stimuleerde de Nederlandse Rubber- en Kunststofindustrie om een generieke stoffenlijst te produceren en de FOCWA (autoschadeherstelbedrijven), FME (metaal) OSB en RAS (schoonmaak) om veilige werkwijzen met bepaalde stoffen te ontwikkelen. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu linkte de Helpdesk Reach niet alleen aan de milieu- maar ook aan de Arbowetverplichtingen.

Economisch voordeel verhalen
In een proces-verbaal over een ontploffing in een chemisch bedrijf was geconstateerd dat het bedrijf bewust veiligheidseisen had genegeerd om goedkoper te kunnen produceren. De Officier van Justitie vroeg de directie Opsporing van de Inspectie SZW het wederrechtelijk verkregen voordeel te berekenen. Uit e-mailverkeer bleek dat ook de Inspectie SZW bewust was misleid om zo goedkoper te produceren. De Inspectie berekende het behaalde voordeel op ruim 3,5 miljoen euro. Voor dat bedrag is conservatoir beslag gelegd op de bankrekening van de onderneming en van de directeur.

2.1.4 Psychosociale arbeidsbelasting
In 2015 is een verkennende studie naar psychosociale arbeidsbelasting en psychische problematiek afgerond. Op basis daarvan is in 2015 het programma PSA ingericht, dat zich richt op voorkomen van uitval door PSA en op dienstverlening aan mensen met psychische problematiek in een uitkering. De uitval door PSA is hoog en verklaart bijvoorbeeld in de sector zorg en welzijn bijna de helft van het verzuim.

Psychosociale arbeidsbelasting is een verzamelbegrip. Denk aan seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten of discriminatie maar ook werkdruk door het permanente gevoel niet te kunnen voldoen aan taakeisen, zijn mogelijke oorzaken. Het kan liggen aan de hoeveelheid werk, de zwaarte van het werk, de werktijden maar ook aan baanzekerheid en de vraag of men zich gesteund voelt in het werk en alles kan bespreken. De belastbaarheid van de werknemer speelt evenzeer een rol. Zit iemand gezien zijn kennis, ervaring en houding wel op de juiste plaats, groeit hij in zijn werk, wordt hij breder inzetbaar of veroudert zijn kennis? De belastbaarheid hangt ook samen met algemene gezondheid, levensstijl en privéomstandigheden. Maar ook de werkgever moet rekening houden met verschillen in belastbaarheid.

Rol Inspectie
De Inspectie kan erop toezien dat bedrijven beleid maken om ongewenst gedrag te voorkomen, en om hoge werkdruk tijdig te signaleren. De Inspectie is er niet om de individuele conflicten op te lossen.

Naast onderzoek en verkenning lag in 2015 een accent op agendering van de problematiek in bedrijven en instellingen. In onder andere de zorg en bij overheidsdiensten gebeurde dat met inspecteren.

In 2015 is een aanpak van discriminatie op de werkvloer voorbereid en een specifiek team Arbeidsdiscriminatie ingericht. Het team heeft analyses van de sectoren en bedrijven waar de risico's op arbeidsdiscriminatie het hoogst zijn. De Inspectie heeft goede voorbeelden verzameld van het voorkomen en aanpakken van arbeidsdiscriminatie voor toekomstige verspreiding van goede praktijken.

De inspecties in zorg en welzijn en de samenwerking met brancheorganisaties dragen bij aan de vele initiatieven van de brancheorganisaties en vakbonden om agressie en geweld te voorkomen. En daar waar het toch gebeurt er goed mee om te gaan. In 2015 investeerden de sectoren in het van elkaar leren. Zo werden de lessen van 27 instellingen met de aanpak van agressie en geweld breed uitgedragen[30].

De aankondiging van het programma PSA trok veel media-aandacht. De minister riep in de Week van de werkstress tijdens het congres Check je Werkstress ondernemingsraden op om ook signalen van te hoge werkdruk op te pakken en waar nodig een klacht in te dienen bij de Inspectie SZW. De inspecties in 2015 geven als voorlopig beeld dat het onderwerp nog niet goed in beeld is bij bedrijven, dat er niet of weinig aandacht aan wordt besteed in de Risico inventarisatie en Evaluatie (RI&E) en dat er daarmee ook nog weinig concrete actie wordt ondernomen. Het vormt voor bedrijven, SZW en het inspectieprogramma een uitdaging hierin verbetering te brengen.

2.1.5 Onveilige producten voor professioneel gebruik

Het doel van het inspectieprogramma "Markttoezicht op productveiligheid" is een vrije handel in veilige producten. De Inspectie SZW controleert of de producten die in de professionele werkomgeving worden toegepast, voldoen aan de productveiligheidseisen, zodat de CE-markering op de producten mag worden aangebracht.
De inspecties zijn voornamelijk gericht op de fabrikanten en de importeurs van producten.
Deze zijn verantwoordelijk voor het op de Europese markt brengen van producten, die voldoen aan de productveiligheidseisen.

Het betreft de Europese vrije handel. Dat betekent dat interventies niet alleen op de Nederlandse fabrikanten en importeurs zijn gericht, maar ook op de fabrikanten en importeurs in andere EER-landen (Europese Economische Ruimte). De toezichthouder in het betreffende land wordt daarover geïnformeerd en zo nodig ingeschakeld.
Op basis van de Verordening (EG) 765/2008 is zowel samenwerking met de andere Europese toezichthouders als actief toezicht op elke productgroep verplicht.

De lidstaten moeten samen zorgen voor een gelijk speelveld (level playing field) in Europa. Per productgroep/richtlijn vindt tweejaarlijks overleg plaats in de zogenaamde ADCO-overleggen (Advisory Committee), waarbij alle EER-landen (in principe) aanwezig zijn.

In 2015 zijn inspecties verricht, gericht op de volgende producten: stalschermen, hefbruggen, buisrailwagens, pluklorries, kolomboormachines, balenpersmachines inclusief beveiligsystemen (transpondersystemen), mobiele transporteurs en veiligheidsschoenen. Deze producten zijn gekozen op basis van risico-analyse, interne signalen van inspecteurs, en herinspecties.

Het effect is dat vrije handel in veilige producten ten aanzien van bovenstaande producten gedeeltelijk is bereikt. Ook hebben fabrikanten de producten en bijbehorende documenten aangepast, het conformiteitbeoordelingsproces verbeterd, of zijn gestopt met het in de handel brengen van de eigen (non conforme) producten en beperken zich nu tot de rol van distributeur van conforme producten. Buitenlandse fabrikanten en Notified Bodies (aangewezen keuringsinstanties) zijn daarbij verschillende keren aangeschreven. Het was in 2015 niet nodig om toezichthouders in het buitenland in te schakelen.

Bij hercontroles zijn echter ook opnieuw non conforme producten bij reeds geïnspecteerd fabrikanten maar ook bij nieuwe marktdeelnemers van betreffende producten aangetroffen. De eerste boete is in 2015 aangezegd.

De Europese informatiesystemen ICSMS en RAPEX zorgen voor uitwisseling van product- en toezichtinformatie tussen EER-landen. Via RAPEX worden meldingen gedaan over non conforme producten met een groot risico. Snelle actie in alle landen is vereist. In 2015 zijn 3 RAPEX-meldingen ontvangen die betrekking hadden op de producten die onder het toezichtdomein van Inspectie SZW vallen. Het betrof een leerbewerkingsmachine,

[30] Aanpak van veroorzakers van agressie en geweld in de zorg en jeugdzorg een verslag van een avontuur in 27 zorginstellingen oktober 2015

een steigertype en een professionele wasmachine uit Zweden. De leerbewerkingsmachine zal worden aangepast, de steiger is van de markt gehaald, en de herstelactie van de fabrikant van de wasmachine is bij de gebruikers in Nederland gecontroleerd.

Naast de RAPEX –meldingen zijn in 2015 nog 72 andere meldingen onderzocht. Een goed resultaat betreft de aanpassingen door de fabrikant van een gecombineerde hand- en tafel cirkelzaagmachine. Bij een ongevalonderzoek is een interne melding doorgegeven die geleid heeft tot een gesprek met de Duits fabrikant van deze machines, die een verbeterd type ontwikkelt.

2.1.6 Certificeringstelsels van processen, personen en producten

De Inspectie SZW houdt onder meer toezicht op certificerende en keurende instellingen (cki's). In 2015 is onder andere een effectmeting gedaan naar de verbeteringen in het asbeststelsel die zijn doorgevoerd als resultaat van het optreden van de Inspectie.

Als gevolg van deze acties zijn de certificatieschema's voor asbestverwijdering aangepast en is de kwaliteit van de examens verbeterd. Ook is op voorstel van de Inspectie, vanaf 2016 misbruik onmogelijk gemaakt van de regeling waarbij voor maximaal 3 maanden een asbestverwijderaar in opleiding ingezet mocht worden.

Alles uit de kast tegen uitbuiting

Hulp aan slachtoffers en daders hard aanpakken. Die twee sporen volgt de directie Opsporing van Inspectie SZW in haar aanpak van arbeidsuitbuiting. Hans van Hoegee, teamleider van directie Opsporing, vertelt erover:

'Als we een melding binnenkrijgen, bijvoorbeeld via de politie of Meld Misdaad Anoniem, beoordelen we die in het Centraal Meldingen Overleg, met mensen van onze opsporingsdienst en het Openbaar Ministerie. Nadat de afdeling Projectvoorbereiding relevante informatie heeft toegevoegd, geeft het Centraal Selectie Overleg uiteindelijk groen licht voor verder onderzoek. Hierin zitten de leiding van de Opsporingsdienst en de Officier van Justitie.

Rechercheurs van een opsporingsteam onderzoeken of ze voldoende bewijs voor uitbuiting kunnen verzamelen. Zo gaan ze waarnemingen doen en getuigen horen. Natuurlijk praten ze met de slachtoffers. Hun verklaringen worden getoetst op aannemelijkheid, waarna ze worden opgevangen in een van de speciale opvanghuizen.

Uitgebuite mensen zijn vaak illegaal in ons land, of ze komen uit Europese landen waar ze het veel slechter hebben dan bij ons. Denk maar aan landen als Roemenië, Bulgarije of Albanië. Ze worden met mooie verhalen naar ons land gehaald en vervolgens moeten ze veel uren werken onder bedroevende werkomstandigheden. Die mensen zitten in een afhankelijkheidspositie en willen of durven niet meer terug naar hun moederland. Vaak worden ze geïntimideerd of bedreigd waardoor ze geen melding durven doen. Het gaat meestal om bedrijfstakken waar veel goedkoop werk en productiewerk zit: bouw, schoonmaak, horeca, tuinbouw, wegvervoer.

Naast het helpen van de slachtoffers pakken we natuurlijk de verdachten aan. We horen hun kant van het verhaal en we proberen beslag te leggen op middelen – bijvoorbeeld huizen, auto's, geld – die ze door hun handelwijze hebben kunnen overhouden. Uiteindelijk moeten ze zich voor de rechter verantwoorden. Zo dragen we bij aan eerlijk, veilig en gezond werk. Ook voor kwetsbare mensen in onze samenleving.'

2.1.7 Voorkomen onveilig werken met ioniserende straling

Eind 2015 is op de website *www.inspectieszw.nl* een e-publicatie gelanceerd over veilig werken met ioniserende straling. Aan deze publicatie is een gerichte communicatiecampagne gekoppeld.

Als gevolg van een eerder inspectieproject onder dierenartsen is de Beroepsvereniging voor Dierenartsen in 2015 aan de slag gegaan met verbetering van de informatievoorziening over werken met mobiele röntgenapparaten. Leveranciers van röntgenapparaten bieden daarnaast bijscholing aan over de juiste bediening en het onderhoud.

Met de vertegenwoordigers van de niet-destructieve onderzoeksbedrijven (NDO-sector) is overeenstemming bereikt over maatregelen die de werkzaamheden met ioniserende straling veiliger maken.

2.2 Eerlijk werk

Voor werknemers, bedrijven en de samenleving is het van belang misstanden op de arbeidsmarkt en arbeidsmarktfraude te voorkomen. Voor werknemers om zelfstandig in de kosten van het bestaan te kunnen voorzien op of boven het in Nederland geldende minimum, voor werkgevers om oneerlijke concurrentie te voorkomen en voor de maatschappij om ontwrichtend en normondermijnend gedrag aan te pakken.

2.2.1 Strafrechtelijk onderzoek naar mensenhandel en arbeidsuitbuiting

Er zijn werkgevers die hun personeel onder druk zetten door mishandeling, chantage en bedreiging. Ook komt het voor dat de werkgever paspoorten in bewaring houdt of iemand verbiedt naar een huisarts of een ziekenhuis te gaan.

In samenwerking met het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel en het Nationaal Vreemdelingen Informatieknooppunt is een beter risicoprofiel gemaakt. De kern bestaat uit gegevens over notoire overtreders van de Wet Arbeid Vreemdelingen en 40 politiebronnen van het Recherche-Analyse Onderzoek van het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel.
In 2015 heeft de Inspectie, onder leiding van het Openbaar ministerie, 11 opsporingszaken opgestart naar mogelijke arbeidsuitbuiting.

Schoonmaak van fastfoodrestaurants:
Preventieve en repressieve aanpak samen met sociale partners en stakeholders.

De Inspectie SZW heeft met de Belastingdienst, UWV, IND, gemeenten, brancheorganisaties en vakbonden resultaat geboekt binnen de schoonmaak bij fastfoodrestaurants tegen illegale tewerkstelling, uitkeringsfraude, belastingontduiking en fictieve dienstverbanden. Repressieve interventies werden toegepast om de notoire overtreders te kunnen aanpakken. Hierbij is ook altijd de verbinding gezocht met de directie Opsporing van de Inspectie SZW en de FIOD.
De fastfoodketens hebben geen belang bij wetsovertreding door ingehuurde schoonmaakbedrijven.

- In 2015 zijn grootschalige landelijke controles uitgevoerd bij schoonmaakbedrijven, actief bij fastfoodketens. Er werden veel overtredingen geconstateerd, wat de nodige media-aandacht trok.

- De Inspectie SZW en de Belastingdienst hebben gesproken met diverse fastfoodketens in hun rol als opdrachtgevers van schoonmaakbedrijven. Resultaat: fastfoodketens hebben besloten bepaalde schoonmaakbedrijven te weren en over te stappen naar gecertificeerde schoonmaakbedrijven of een eigen interne schoonmaakorganisatie op te zetten.

- Brancheorganisaties binnen de schoonmaaksector hebben een checklist voor opdrachtgevers van schoonmaakbedrijven gemaakt en een nieuwe zelfinspectietool Eerlijk werk ontwikkeld.

- De brancheorganisaties hebben de eigen interne keurmerkorganisatie verbeterd.

- De directie Opsporing van de Inspectie SZW heeft 4 zaken in behandeling die betrekking hebben op de schoonmaaksector. Inmiddels is 1 van deze zaken afgerond. Hierbij werd een veroordeling uitgesproken van 15 maanden gevangenisstraf voor mensensmokkel en valsheid in geschrifte.

Daarnaast is in het kader van het programma ook een kenniscommunity opgebouwd. Er is structurele samenwerking tot stand gebracht met faculteiten en criminologen van de Universiteit van Leiden en Tilburg University. De Inspectie SZW voedt de wetenschap met ervaringsdeskundigheid en zet er vragen uit vanuit de eigen praktijk. Academische aandacht voor de onderwerpen mensenhandel en arbeidsuitbuiting vergroot betrokkenheid en leidt uiteindelijk tot beter en effectiever beleid.

2.2.2 Terugdringing van malafide uitzendbureaus

In het samenwerkingsverband Aanpak Malafide Uitzendbureaus (AMU) werken de Inspectie SZW, de Belastingdienst en UWV samen. In 2015 kreeg vluchtig ondernemerschap bijzondere aandacht. De Inspectie ziet regelmatig dat bedrijven die in onderzoek worden genomen failliet gaan. Daarom heeft de Inspectie SZW een aanpak ontwikkeld om feitelijk leidinggevenden aan te pakken als ze kan aantonen dat de leidinggevende verantwoordelijk is voor de overtredingen.

Klacht over uitbuiting:
Verdachten aangehouden voor mensenhandel

Twee werknemers van een wasserij wisten de weg naar de Inspectie te vinden en klaagden dat ze niet of nauwelijks werden uitbetaald en veel langer moesten werken dan wettelijk is toegestaan. Ze zouden zijn bedreigd, geen beschermende kleding hebben gekregen en de deuren zouden tijdens het werk op slot hebben gezeten. Het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie vroeg de directie Opsporing om drie bedrijfspanden te doorzoeken.

In de wasserijen werkten meerdere werknemers die illegaal in Nederland verbleven en valse identiteitsbewijzen gebruikten of niet in het bezit waren van een identiteitsbewijs. Van twee werknemers kon worden vastgesteld dat ze slachtoffer van mensenhandel waren, omdat zij bedreigd waren met hun illegale status. Tegelijk is ook opgetreden tegen overtredingen van de Arbowet.

Samenwerking met uitzendsector
Waar mogelijk, werkt de Inspectie samen met de georganiseerde uitzendsector, die zelfregulering kent om marktverstoring door illegale tewerkstelling en onderbetaling te bestrijden. Binnen de afspraken in een informatieprotocol deelt de Inspectie informatie met de Stichting Normering Arbeid (SNA), die uitzendorganisaties certificeert, en met de Stichting Naleving Cao Uitzendwezen voor Uitzendkrachten (SNCU).

Meldingen SNA
Het verkrijgen van de namen van 534 uitgeschreven bedrijven uit het SNA-register hielp de Inspectie SZW en de Belastingdienst bij hun gezamenlijke risicoanalyse en capaciteitsinzet. Naast deze bulkmelding ontving de Inspectie ook incidentele meldingen van de SNA. Deze hebben in veel gevallen geleid tot onderzoek door de Inspectie SZW. De samenwerking met de SNA hielp het gezamenlijke zicht op dit deel van de arbeidsmarkt te vergroten.
Daarnaast helpt de samenwerking zowel SNA als de instellingen die controleren op het terecht voeren van het SNA-keurmerk. Zij kunnen de boetebeschikkingen en -rapporten opvragen bij een bedrijf en kunnen nader onderzoek doen om vast te stellen of het bedrijf nog voldoet aan het SNA-keurmerk.

Onderzoeken SNCU
De meldingen over mogelijke onderbetaling stelde de SNCU in staat te onderzoeken of cao's werden nageleefd. De SNCU rapporteert hierover in haar jaarbericht.[31]

Internationale samenwerking
Via het Liaisonbureau van de Europese Arbeidsinspecties wisselde de Inspectie SZW informatie uit over casussen. In Beneluxverband werd operationeel samengewerkt, met name rondom bedrijven die zowel in Nederland als België actief zijn.

Dankzij de samenwerking kon de Inspectie in het kader van het project AMU in 35% van de gevallen, na fysieke inspectie, handhaven. Verder heeft de Inspectie in 2015 6 strafrechtelijke onderzoeken afgerond. Daarbij werd 241.376 euro wederrechtelijk verkregen voordeel vastgesteld.

[31] Jaarbericht 2015 SNCU

2.2.3 Ontrafeling van schijnconstructies

Bij schijnconstructies wijkt de feitelijke situatie af van de situatie zoals die wordt voorgespiegeld. Het doel is het ontduiken van wet- en regelgeving om zo goedkoper te kunnen produceren. Denk aan te lage afdracht van premies en belastingen of werken naast een uitkering. In 2015 heeft de Inspectie SZW onderzoeken gedaan naar de volgende situaties:

- Gefingeerde dienstverbanden zijn papieren dienstverbanden zonder dat daar in werkelijkheid een vergelijkbare tegenprestatie, in de vorm van arbeid, tegenover staat of arbeid tegen een veel lager loon. Een gefingeerd dienstverband kan worden gebruikt voor het verkrijgen van een uitkering, een lening, of als garantstelling voor gezinsvorming of -hereniging.

- Het betalen van stukloon waar met de werknemer een uurloon is afgesproken.

- Zwart werken naast het incasseren van een uitkering.

- Misbruik van stages voor regulier werk.

De IND heeft ruim 100 rapporten over gefingeerde dienstverbanden gebruikt bij beslissingen over aanvragen voor gezinsvorming of -hereniging. Er zijn boeterapporten opgemaakt over stukloon waar contractueel uurloon moest worden betaald. Daarnaast zijn er in 2015 47 meldingen gedaan aan UWV, SVB en gemeenten over werken naast een uitkering. Een grensoverschrijdende constructie van een bedrijf met meer dan 350 Poolse vennoten werd ontrafeld. Bij 2 schijnhuwelijken heeft de Inspectie boetes opgelegd voor overtreding van de Wet arbeid vreemdelingen en de Arbeidstijdenwet. Meer informatie over aanpak schijnconstructies *'Kamerbrief vierde voortgangsrapportage aanpak schijnconstructies, 1 oktober 2015'*

De directie Opsporing heeft in 2015 2 zaken strafrechtelijk opgepakt op basis van meldingen uit het programma Schijnconstructies en cao-naleving.

2.2.4 Ondersteuning van sociale partners bij cao-naleving

Op grond van artikel 10 van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van cao's (Wet avv) kunnen sociale partners een verzoek indienen bij de Inspectie om ondersteuning bij onderzoek naar naleving van de cao. In 2015 zijn 27 van dergelijke onderzoeken afgerond met een rapport van bevindingen voor de verzoeker. Het betrof onderzoek naar niet-naleving van cao-bepalingen in onder meer de sectoren bouw, scheepsbouw, transport en de uitzendsector.
Sociale partners kunnen met het rapport van bevindingen een rechtsvordering instellen tegen het bedrijf om naleving van cao-voorwaarden af te dwingen via de rechter.

De Inspectie heeft onderzoek gedaan naar de betaling van Poolse en Hongaarse bouwvakkers door een uitzendbureau. Resultaat: de te laag ingeschaalde werknemers kregen via de FNV op basis van de rapportage van de Inspectie SZW nabetaling toegekend door de rechter. Omdat het bureau failliet ging, nam de betrokken gemeente de nabetalingen voor haar rekening.

Chinese stagiairs

De Inspectie SZW heeft in 2015 in samenwerking met IND, UWV en Belastingdienst onderzoek verricht naar stagiairs uit China die, onder het mom van stage, hier goedkope arbeid verrichtten.
De Chinezen moesten elk 4.000 euro betalen om in aanmerking te komen voor een stage in Nederland.

Bij 5 stagebedrijven zijn inspecties ingesteld waar op dat moment stagiairs werkzaam waren. Daarnaast is ook de stichting die de stagiairs bemiddelde, geïnspecteerd. Van alle stagiairs voldeden de werkzaamheden (zoals paprika's en tomaten plukken) niet aan de voorwaarden waaronder deze stagiairs op HBO-/WO-niveau stage konden lopen. Daarnaast waren overlegde certificaten en referenties vervalst of aangepast.

De Inspectie SZW heeft boeterapporten opgemaakt voor illegale arbeid tegen de stagebedrijven, de stichting die bemiddelde en tegen de natuurlijke persoon achter de stichting (als feitelijk leiding-gevende). IND en UWV hebben de tewerk- en verblijfsvergunningen en de afgegeven 10 vergun-ningen voor een toekomstige stage ingetrokken. De stichting heeft de activiteiten gestaakt.

De stagiairs hebben een groot deel van de betaalde 4.000 euro teruggekregen van de stichting, voordat ze terugkeerden naar China.

2.3 Bestaanszekerheid

Het toezicht binnen het domein Bestaanszekerheid is stelseltoezicht. Deze vorm van toezicht onderzoekt ontwikkelingen en risico's in de uitvoering en beoordeelt die. De Inspectie richt zich hierbij op de wetsuitvoering en de uitvoeringsdoeltreffendheid door *gezamenlijke* gemeenten en hun samenwerking met andere (uitvoerings)instanties. Zo agendeert de Inspectie problematiek én kansen op verbetering. Dit heeft als doel de uitvoering door UWV, SVB en gemeenten te verbeteren, zodat burgers beter worden bediend.

In 2015 heeft de Inspectie in het stelseltoezicht op het domein bestaanszekerheid de koppeling gemaakt met het brede sociaal domein. Samen met de andere 4 betrokken rijksinspecties wordt gewerkt aan integraal, samenhangend rijkstoezicht. Doel is effectiever opereren en recht doen aan de inhoudelijke samenhang in het sociaal domein, met inachtneming van de grote(re) eigen beleids- en handelingsruimte van gemeenten na de decentralisaties.

2015 is het eerste jaar waarin gemeenten de Jeugdwet, WMO 2015, de Wet passend onderwijs en de Participatiewet hebben uitgevoerd. Gemeenten hebben de uitdaging om verbindingen te zoeken bij de dienstverlening aan hun burgers om optimale ondersteuning te bieden. Zij hebben een grote verantwoordelijkheid en veel beleidsruimte in het sociaal domein. De Participatiewet betekent voor gemeenten verantwoordelijkheid voor alle mensen met arbeidsvermogen begeleiding naar betaalde arbeid, en waar nodig, inkomensondersteuning, nodig hebben.

De rijksinspecties hebben in 2015 een toezichtvisie Samenwerkend rijkstoezicht sociaal domein en een gezamenlijk toezichtwerkplan ontwikkeld. Nieuwe thema's zijn bijvoorbeeld:
- sturing in het Sociaal Domein
- beeld krijgen van het toegangsproces van voorzieningen waarbij vaststellen van de zorg- en ondersteuningsbehoefte centraal staat
- de overgang van 18- naar 18+ van kwetsbare groepen

Overzicht thema's en effecten onderzoeken 2015
Onderstaand overzicht geeft de thema's weer die in 2015 zijn onderzocht. Het eerste blok bevat een overzicht van onderzoeken waarbij de Inspectie een gelijktijdige of vervolgactiviteit heeft uitgevoerd om effect te bewerkstelligen. De andere blokken geven aan welke onderzoeken waar effect hebben gehad in de vorm van een actie bij uitvoerende instanties of Rijksoverheid.

Activiteiten Inspectie
- tegenprestatie
- kennis van de klanten
- jongeren
- aanvullende uitkering
- Suwinet
- verdringing
- schuldhulpverlening
- beschut werken

Effecten uitvoering
- tegenprestatie
- kennis van de klanten
- jongeren
- aanvullende uitkering
- Suwinet
- verdringing

Effecten Rijksoverheid
- tegenprestatie
- kennis van de klanten
- klantenonderzoek
- jongeren
- alfahulpen
- beschut werken
- aanvullende uitkering
- Suwinet
- verdringing
- schuldhulpverlening

2.3.1 Beschut werken

Het onderzoek Beschut werken heeft geleid tot 3 beleidsmaatregelen om beschut werk te stimuleren, waarvoor de staatssecretaris 100 miljoen euro beschikbaar heeft gesteld in de periode 2016-2020[32]. De Inspectie heeft een vervolgonderzoek gepland naar de voortgang in de uitvoering.

2.3.2 Gemeentebeleid bij Tegenprestatie

De Inspectie heeft het gemeentebeleid bij Tegenprestatie (Participatiewet) in kaart gebracht. De Inspectie heeft bij 29 gemeenten kanttekeningen geplaatst bij wettelijke onvolkomenheden in hun beleid. Negen gemeenten hebben schriftelijk aangegeven hun beleid aan te passen. De 20 andere gemeenten zitten er voor een deel fundamenteel anders in - men vindt het onjuist/niet productief mensen een tegenprestatie verplicht op te leggen, men gaat uit van vrijwilligheid. De inspectie-informatie heeft de staatssecretaris gebruikt om gemeenten op te roepen te handelen conform de Participatiewet en hun verordening daarmee in lijn te brengen. Tevens bespreekt zij met de VNG hoe om te gaan met gemeenten die zich niet aan de wet houden[33,34].

2.3.3 Toezichtonderzoek Jongeren

De Inspectie heeft onderzocht wat UWV en gemeenten doen voor jongeren die een beroep doen op een uitkering. De Inspectie concludeert op een aantal onderdelen dat verbetering nodig is. Bijvoorbeeld stimuleren en controleren van werkzoekenden, snellere ondersteuning van kwetsbare jongeren, samenwerking met onderwijs en welzijn. De Inspectie heeft de resultaten van het onderzoek gepresenteerd bij verschillende gemeenten. Ook heeft zij presentaties verzorgd op de Nederlandse Dag van de Arbeid en diverse artikelen geschreven.

Effecten in de uitvoering:

- Uit nameting blijkt dat vrijwel alle gemeenten het onderzoek kennen en eigen beleid en uitvoering hieraan hebben gespiegeld.

- Gemeenten en het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid gebruiken de onderzoeksopbrengst voor:
  - opstellen beleidsplannen bestrijding jeugdwerkloosheid
  - extra aandacht voor jongeren buiten beeld
  - actieve sturing om uitvoeringsknelpunten te verbeteren
  - samenwerking met UWV verbeteren

- Verbeteren eigen aanpak door werkcoaches in een gemeente.

- In 2 G4-gemeenten heeft de gemeenteraad verzocht om na te gaan hoe het onderzoek zich verhoudt tot eigen beleid en uitvoering.

Effecten bij de Rijksoverheid:

- Er is 3,5 miljoen euro extra beschikbaar gesteld aan de arbeidsmarktregio's voor actieve bemiddeling van jongeren door gemeenten[35].

- Er is onderzoek uitgezet bij het CBS voor meer kennis over de jongeren die buiten beeld zijn.

2.3.4 Toezichtonderzoek 'Privacy bij gebruik van Suwinet'

Suwinet is een systeem waarmee gemeenten, UWV en SVB persoonsgegevens kunnen raadplegen. Het gaat om privacygevoelige gegevens over burgers. De Inspectie heeft aan de hand van 7 essentiële normen onderzocht of gemeenten de privacy waarborgen. Het eerste onderzoek is in 2013 uitgebracht. De conclusie was dat de meeste gemeenten niet voldeden aan deze normen. In een vervolgonderzoek was dit nauwelijks verbeterd. Daarna is, op verzoek van de staatssecretaris, in 2015 onderzoek gedaan onder *alle* gemeenten. De staatssecretaris, de VNG en de Inspectie werken samen aan snelle concrete verbetering.

De Inspectie heeft in 2015 de bevindingen van het onderzoek en de verbetermogelijkheden in samenwerking met de VNG in 10 bijeenkomsten met gemeenten naar voren gebracht. Hierbij zijn 150 gemeenten bereikt. Daarnaast heeft de Inspectie meegewerkt aan het opstellen van handreikingen die gemeenten kunnen gebruiken. Dit is een belangrijke graadmeter en basis voor eventuele nadere maatregelen.

Afspraken met de VNG

Naar aanleiding van het onderzoek van de Inspectie heeft de staatssecretaris SZW bindende afspraken gemaakt met de VNG om de situatie te verbeteren. Deze afspraken bevatten een escalatieprotocol met

[32] Kamerbrief 18 september 2015
[33] Kamerbrief 23 februari 2016
[34] Binnen het programma Handhaving en Naleving Arbeidsverplichtingen P-wet van de VNG ondersteunt de VNG gemeenten rondom verplichtingen welke staan opgenomen in de P-wet. Komende maand wordt een kennisloket actief, waarin de VNG handreikingen, protocollen en best practices gaat aanbieden aan gemeenten.
[35] Vergaderjaar 2014-2015, 30 545, nr.163

uiteindelijk een maatregel voor gemeenten die niet voldoen aan de norm. De VNG heeft op 19 augustus 2015 een ledenbrief verstuurd met informatie over de maatregelen die de VNG gemeenten adviseert te nemen om de informatiebeveiliging te verbeteren. Verder besteedt de VNG op haar website speciale aandacht aan dit onderwerp[36]. In het ketenbrede Programma Borging Veilige Gegevensuitwisseling neemt UWV vanuit haar beheerdersrol samen met SVB en VNG maatregelen om de beveiliging en privacy van gegevens die via Suwinet worden uitgewisseld, nog beter te borgen. Ook de partijen VNG en SVB besteden hier veel zorg aan.

Na het tweede onderzoek en de aandacht daarvoor van de staatssecretaris, de VNG en de Inspectie is het aantal gemeenten dat aan alle 7 onderzochte normen voldeed, toegenomen tot circa 50% in 2015. Dit is een sterke stijging. Echter, bij de helft van de gemeenten is nog een verbeterslag nodig.

2.4 Verantwoordingsgerichtonderzoek zbo's bij UWV en SVB

De Inspectie SZW is belast met het toezicht op de rechtmatigheid en de doelmatigheid, waaronder begrepen de doeltreffendheid, van de uitvoering van de aan Suwi-organisaties opgedragen taken. Met ingang van 1 januari 2016 vervalt de toezichttaak van de Inspectie SZW op de rechtmatigheid en doelmatigheid (Staatsblad 2015, 464). De inspectie blijft toezicht houden op de doeltreffendheid.

Hieronder worden de hoofdlijnen de bevindingen en conclusies m.b.t. de Suwi-organisaties geschetst. De Inspectie brengt nog een overkoepelend rapport van bevindingen uit.

De Inspectie onderzoekt over het verslagjaar 2015 of de jaarverslagen en de jaarrekeningen van UWV, SVB, BKWI en IB op de relevante risicogerichte en/of thematisch geselecteerde onderwerpen aan de SUWI-eisen voldoen.
Ook gaat de Inspectie na of de (interne) accountants-controle daarop en de ICT-onderzoeken adequaat zijn opgezet en uitgevoerd.
Vanwege het laatste verantwoordingsgerichte onderzoek (VOZ) heeft de inspectie in het licht van de (positieve) uitkomsten uit voorgaande jaren de focus van het VOZ 2015 gericht op de voortgang en afwikkeling van de actiepunten uit het VOZ 2014 gedurende 2015 en begin 2016.

Het onderzoek richtte zich daarbij, met deze actiepunten als vertrekpunt, op de onderwerpen:
- kwaliteitsborging interne auditfunctie (UWV, BKWI)
- de financiële rechtmatigheid van de uitkeringen inclusief misbruik en oneigenlijk gebruik (UWV, SVB) en onderwijsvoorzieningen (UWV)
- de verantwoording doelmatigheid (SVB, BKWI, IB)
- de totstandkoming van de niet-financiële informatie (UWV, BKWI, IB)
- de informatie- en communicatietechnologie (UWV, SVB, BKWI, IB)
- de naleving Aanbestedingswet 2012 (UWV, SVB, BKWI, IB)
- verantwoording over actiepunten VOZ (SVB).

Kwaliteitsborging interne auditfunctie (UWV, BKWI)

Het stelsel van kwaliteitsbeheersing van de Accountantsdienst (AD) UWV (UWV/BKWI) is gecertificeerd. De certificering voor het verantwoordingsjaar 2014 van AD UWV betrof alleen de financiële verantwoording. De Inspectie stelt vast dat bij de kwaliteitstoetsing van AD UWV, die bij wijze van pilot in 2015 vervroegd is uitgevoerd op het systeem van kwaliteitsbeheersing van AD UWV, zowel de relevante beroepsstandaarden van het IIA (Operational auditing), NOREA (IT-auditing) en het NBA (accountantscontrole) zijn betrokken. Het positieve eindoordeel van het Samenwerkingsverband Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants (KOA) is dat het stelsel van interne kwaliteitsbeheersingsmaatregelen voldoet aan de in Nederland algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening zoals deze zijn vastgelegd door de beroepsorganisaties het IIA, het NOREA en de NBA.

Verantwoording financiële rechtmatigheid uitkeringen (UWV, SVB)

UWV en SVB verantwoorden zich over de mate waarin de verstrekte uitkeringen aan wet- en regelgeving voldoen. UWV en SVB verantwoorden zich hierover uitgebreid in hun jaarverslagen en een samenvatting is opgenomen in de bedrijfsvoeringparagraaf.
Het beleid over Misbruik & Oneigenlijk Gebruik (M&O beleid) is betrokken in de uitspraken over de rechtmatige uitvoering van de wetten.
De Inspectie vindt het positief dat zowel UWV als SVB voor het uitkeringsproces ruim binnen de tolerantiegrens van 1% onrechtmatig blijven, maar merkt hierbij op dat de specifieke wetsuitvoeringen ZW en TW (UWV) en de AIO en OBR (SVB) deze tolerantiegrens op wetsniveau overschrijden.

[36] https://vng.nl/onderwerpenindex/werk-en-inkomen/suwinet

UWV heeft uitvoering gegeven aan de actiepunten procedurebeschrijving 'Oude fouten', M&O beleid en afspraken onderwijsvoorzieningen'. SVB heeft uitvoering gegeven aan het actiepunt herstelplan AIO. Verantwoording doelmatigheid (SVB, BKWI, IB) De Inspectie stelt vast dat SVB, BKWI, IB en hun accountants hebben voldaan aan de gestelde (minimum)eisen van de Regeling SUWI over de verantwoording en controle van de doelmatigheid. De actiepunten van de Inspectie zijn opgevolgd. De Inspectie merkt hierbij op dat SVB op impliciete wijze rapporteert over de relatie tussen de kwaliteit en de kosten, waarmee nu voldoende invulling wordt gegeven aan wat zij hierover in haar eigen toetsingskader doelmatigheid heeft opgenomen. BKWI verantwoordt zich over Toekomstvast BKWI; het programma over de herstructurering en vereenvoudiging van de processen is daarin opgenomen. Bij IB is de verantwoording over de relatie tussen de kosten en de kwantitatieve prestatie verbeterd.

Verantwoording niet-financiële informatie (UWV, BKWI, IB)

De Inspectie stelt vast dat UWV, BKWI, IB en hun accountants aan de gestelde (minimum)eisen van de Regeling SUWI hebben voldaan. BKWI heeft de verantwoording verbeterd en onderneemt verdere stappen om te komen tot een betere totstandkoming van de niet-financiële informatie. De Inspectie stelt daarbij wel een tegenstrijdigheid in de uitkomsten vast tussen de beoordeling van de niet-financiële informatie IB door accountant en externe EDP-auditor. Voor de Inspectie blijft onhelder of de totstandkoming van de niet financiële informatie geheel of deels ordelijk, controleerbaar en deugdelijk tot stand is gekomen.

Verantwoording informatie- en communicatietechnologie (ICT) (UWV, SVB, BKWI, IB)

UWV, SVB, BKWI en IB verantwoorden zich over de automatisering en ontwikkelingen op het gebied van ICT. De Register EDP auditors hebben bij de verantwoordingen positieve verklaringen verstrekt over gegevensverwerking en beveiliging Suwinet. Alleen over de gegevensverwerking is bij SVB een verklaring met beperking verstrekt. Daarbij constateert de Inspectie over 2015 dat AD SVB transparanter rapporteert dan SVB.

De Inspectie stelt vast dat veel openstaande actiepunten VOZ 2014 bij UWV (nagenoeg) zijn afgerond en via het reguliere (P&C) proces verder worden gevolgd. Een aantal actiepunten zijn onderdeel van het 'UWV Informatieplan 2016-2020' waarin UWV aangeeft op welke wijze het ICT-landschap toekomstvast is te maken. Dit plan is op dit moment onderwerp van gesprek met het ministerie van SZW.

De Inspectie constateert dat in het jaarverslag 2015 BKWI een aantal kritische bevindingen die de externe EDP-auditor in zijn Assurancerapport heeft opgenomen, onvoldoende transparant aan bod komt. Een groot deel van de actiepunten is inmiddels afgedaan. De Inspectie dringt er op aan dat BKWI de aanbevelingen van de externe EDP-auditor opvolgt.

IB besteedt in zijn jaarverslag 2015 uitgebreid aandacht aan de actiepunten van de Inspectie. De Inspectie dringt er ook bij IB op aan de resterende actiepunten voortvarend op te pakken.

Naleving Aanbestedingswet 2012 (UWV, SVB, BKWI, IB)

De Inspectie stelt vast dat de SUWI-organisaties verantwoording afleggen over de naleving Aanbestedingswet en dat het onderwerp is van de controle van de accountant op de rechtmatigheid. De Inspectie stelt vast dat de genoemde actiepunten bij de meeste SUWI-organisaties zijn opgevolgd. Zo heeft SVB eind 2015 het vernieuwde Inkoopproces in gebruik genomen.
IB dient verbetermaatregelen te ondernemen in het licht van de door de externe accountant gesignaleerde tekortkomingen in de AO/IC inzake aanbestedingen en externe inhuur om proactief niet naleving van de aanbestedingswetgeving te voorkomen.

De Inspectie merkt op dat UWV in principe de wettelijke voorschriften van de Aanbestedingswet 2012 hanteert, maar daar onder bijzondere omstandigheden bewust van afwijkt. Bewuste afwijkingen van deze voorschriften worden gemotiveerd voorgelegd aan de Raad van Bestuur UWV, die alleen akkoord geeft als dit noodzakelijk is voor een ongestoorde bedrijfsvoering en dienstverlening aan de cliënt. In dit licht acht de Inspectie het van belang dat UWV richting opdrachtgever en eigenaar SZW in de onderlinge overleggen transparant is over de overwegingen, voornemens en gemaakte keuzes inzake wel of niet aanbesteden in overeenstemming met de Aanbestedingswet.

Net als voorgaande jaren is de onrechtmatigheid voor BKWI ruim boven de 1%. BKWI heeft in 2015 verbeteractie ondernomen om bestaande onrechtmatigheden te beëindigen. Het IB heeft in 2015 de drie niet aanbestede gevallen van externe inhuur (en tekortkomingen in het financieel beheer) beëindigd.

De Inspectie constateert dat volgens de aanbestedings-wetgeving die in 2016 wordt herzien het onderscheid 2A en 2B diensten komt te vervallen waardoor in de toekomst alle externe inhuur onder de rechtmatigheid komt te vallen. De Inspectie had daarom in de jaarverslagen 2015 van de SUWI-organisaties een gekwantificeerde rapportering over de huidige stand van zaken bij de tekortkomingen in het financieel beheer vanwege 2B-diensten verwacht.

Verantwoording over actiepunten VOZ 2014 (SVB) en verbetering bedrijfsvoering

De Inspectie stelt vast dat SVB in de verantwoording in het jaarverslag 2015 (en haar tussentijdse verslagen) geen aandacht heeft besteed aan de toezicht-bevindingen (actiepunten) van de inspectie uit het VOZ 2014 en aan de naar aanleiding daarvan genomen verbetermaatregelen, zoals is voorgeschreven in Bijlage VIII Regeling SUWI.

De AD SVB heeft in het verslag van bevindingen bij de SVB aangedrongen om meer prioriteit te geven aan verbeterpunten in de bedrijfsvoering. De Inspectie beaamt dat verbeterpunten laat of niet zijn afgewikkeld en deelt de zorgpunten van de AD SVB. De Inspectie dringt bij SVB aan op een voortvarende aanpak ter verbetering van de bedrijfsvoering.

Arbeidsuitbuiting is vaak onzichtbaar

Tot voor kort trad de Inspectie SZW bij arbeidsuitbuiting alleen op als er sprake was van een melding. Nu wordt er geëxperimenteerd met risicoprofielen en informatieanalyses. Edwin van Berkum, programmaleider Arbeidsuitbuiting:

‘Inzet van risicoprofielen betekent niet dat we de oude manier van werken laten varen. We blijven voor een groot deel afgaan op meldingen. Maar met risicoprofielen kunnen we meer misstanden op het spoor komen. Probleem is dat arbeidsuitbuiting vaak niet zichtbaar is voor de maatschappij, en ook niet voor professionals. Slachtoffers worden systematisch afgeschermd van de maatschappij. Daar komt bij dat zij niet altijd weten wat hun rechten zijn, bijvoorbeeld het recht op het minimumloon. Of werknemers worden geïntimideerd en bedreigd, waardoor ze geen aangifte durven te doen. De kans dat we een melding ontvangen is dus niet zo groot. We willen daarom aan de hand van duidelijke kenmerken, en met gericht en proactief toezicht, op onderzoek uitgaan.

We werken samen met het Expertisecentrum voor mensensmokkel en mensenhandel en het Nationaal vreemdelingeninformatieknooppunt. Daar worden natuurlijke of rechtspersonen uit onze risicoanalyses vergeleken met verschillende bestanden van bijvoorbeeld politie of IND. Bij hits kunnen we besluiten tot nader onderzoek, bijvoorbeeld met gericht toezicht. Het kan zijn dat een inspecteur bij een eerste bezoek al direct ziet dat het foute boel is. Welk instrument of interventie we inzetten, hangt af van de situatie. Het gaat tenslotte om het effect.

Dankzij de risicoprofielen én de intensieve samenwerking met andere partijen, kunnen we arbeidsuitbuiting beter aanpakken. We hopen dat we zo meer zaken op het spoor komen en dus meer werknemers uit een ongewenste situatie kunnen halen. Het gaat hier tenslotte om mensen die slachtoffer worden van criminele organisaties. In deze aanpak staat niet het instrument centraal, maar het resultaat. De eerste resultaten zien er veelbelovend uit. Halverwege 2016 hopen we dan ook onze eerste acties uit te voeren.’

3 Werkwijze Inspectie SZW

3.1 Aanpak misstanden en notoire overtreders

De Inspectie bestrijdt misstanden en pakt bedrijven aan die herhaaldelijk in de fout gaan met inspecties, zo nodig herinspecties en, in zeer ernstige gevallen, strafrechtelijke opsporing die leidt tot justitiële aanpak. Dit in combinatie met nalevingcommunicatie en openbaarmaking van inspectieresultaten als extra beïnvloedingsaanpak, gericht op naleving.

De Inspectie heeft in 2015 2.354 herinspecties afgerond bij bedrijven die tekortkomingen in gezonde en veilige arbeidsomstandigheden hadden vertoond. In 364 zaken (15%) heeft de Inspectie handhaving toegepast, waarbij in 149 situaties zware handhaving nodig was (hoge boetes, stillegging werkzaamheden). Hieruit blijkt dat de herinspectieaanpak met inzet van het recidiveinstrumentarium effectief is: bedrijven hebben na een jaar structurele verbetermaatregelen doorgevoerd. Het handhavingspercentage was dan ook veel lager dan het percentage bij initiële inspecties (60%).

Op het gebied van ernstige overtredingen van de WAV, Waadi en WML heeft de Inspectie in 2015 bij 187 bedrijven herinspecties afgerond. Daarbij heeft de Inspectie in 36 zaken handhavend opgetreden, in 124 zaken was er geen sprake meer van tekortkomingen op dit vlak. In 26 bedrijven heeft de Inspectie geen tewerkgestelde personen meer aangetroffen. Eén zaak is aan Opsporing overgedragen.

Afgeronde programma's

De Inspectie heeft haar actieve inspecties in enkele sectoren afgerond. In het licht van haar permanente risicoanalyse, monitorprojecten en op grond van optredende signalen blijft zij ontwikkelingen rond gezond en veilig werken in deze sectoren wel volgen. Zo nodig zal opnieuw worden opgetreden. Nu echter zijn werkgevers en werknemers zelf aan zet om het nalevingniveau op het bereikte niveau te houden of verder te verbeteren.

Het betrof **actieve** inspecties in de sector Afval. In deze sector en in de sectoren Bouwmaterialen-industrie (BMI), Hout,- Timmer- en meubelindustrie (HTM) en Vlees (slachterijen) die reeds in 2014 waren afgerond, vinden in 2015 en 2016 wel herinspecties plaats bij bedrijven die bij eerdere inspectie hun zaken m.b.t. arbeidsomstandigheden onvoldoende op orde hadden. De Inspectie blijft optreden tegen notoire overtreders in deze sectoren waar herinspecties onvoldoende resultaat opleveren.

Ook heeft de Inspectie haar meerjarig programma Overheidsdiensten afgesloten. De Inspectie heeft aan de hand van haar programma-activiteiten bij de sectoren als Brandweer, Politie, Justitiële inrichtingen en Deurwaarders veel ten goede in de arbeidsomstandigheden van het personeel teweeg kunnen brengen. Niet alles is echter al op orde. De geconstateerde concrete inzet van werkgevers en werknemers in deze sectoren en de nadruk die de Inspectie legt in haar communicatie op verantwoordelijkheid en continue inzet van die sectoren zelf geeft de Inspectie voldoende vertrouwen om nu met het actieve programma te stoppen.

In het domein Bestaanszekerheid heeft de Inspectie vorig jaar haar meerjarig programma rondom dienstverlening aan kwetsbare groepen afgesloten. Dit heeft geresulteerd in rapportages, achterliggende onderzoeksnota's en communicatie met stakeholders over ouderen en jongeren.

3.2 Signalering

Geïntegreerde aanpak

Bij de inzet op de grootste risico's op haar domein kiest de Inspectie voor een geïntegreerde aanpak van risico- en omgevingsanalyses, effect- en resultaatmetingen en evaluaties. Echter, onverwachte gebeurtenissen en nieuwe ontwikkelingen in de samenleving kunnen vragen om aanpassing van eerdere plannen en de voorziene inspectie-inzet. De meeste signalen worden verwerkt in het dagelijks werk. In andere gevallen gebruikt de Inspectie signalen om haar werkwijze (bijvoorbeeld haar risicoanalyse) aan te passen of haar prioriteiten te heroverwegen.

Reflectie

Een belangrijke functie van signalering is ook het ondersteunen van de reflectieve functie van toezicht. Als de Inspectie constateert dat wetgeving lastig uitvoerbaar is, het doel voorbij schiet of inconsistent is, dan signaleert de Inspectie dat, al dan niet in samenwerking met andere toezichthouders, bij de bewindslieden en de beleidsmakers. Dit doet de Inspectie vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

Als signalen wijzen op mogelijke problemen voor de systeemwerking van een bepaald domein, of wijzen op problemen voor de systeemverantwoordelijkheid van de minister, informeert de Inspectie direct de minister of de staatssecretaris en de beleidsdirecties. In voorkomende gevallen licht zij ook het parlement in.

Nieuwe fenomenen
Naast meer spontane signalen, laat de Inspectie op basis van eerder verkregen indicaties de inspecteurs, analisten, rechercheurs en onderzoekers gericht zoeken naar nieuwe fenomenen.

Uitkomsten daarvan vormen input voor actualisatie van de risicoanalyse en helpen beleidsdirecties om wet- en regelgeving en de uitvoeringspraktijk tegen het licht te houden of aan te passen. De Inspectie agendeert zodoende nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen op de inspectievelden.

Voorbeelden van signalen richting beleid

- De problemen bij gemeenten met het informatiesysteem Suwinet

  In 2014 en 2015 zijn de decentralisaties op het sociaal domein geïmplementeerd. Daarbij houdt de Inspectie de vinger aan de pols.

  Juist doordat gemeenten grote beleidsruimte krijgen en er geen sprake is van blauwdrukken, is er, naast vele mogelijkheden tot een effectieve en efficiënte uitvoering, de kans dat burgers onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten. Ook kunnen gemeenten achterblijven op essentiële regie- of uitvoeringsaspecten, bijvoorbeeld bij het gebruik van Suwinet. Hierop is de Inspectie alert.

- Mogelijke arbeidsmarktrisico's bij 24-uurs thuiszorg.

  Signalen dat Oost-Europese vrouwen die 24-uurs thuiszorg in Nederland verlenen, te maken hebben met slechte arbeidsomstandigheden, zoals te lange werktijden en onderbetaling en zich in een afhankelijkheidsrelatie bevinden. De Inspectie heeft deze signalen gedeeld met de ministeries van SZW en VWS.

- De noodzaak nadere criteria te laten ontwerpen voor de veiligheid van chemiecomplexen in Noord-Groningen, in relatie tot aardbevingen.

  Er zijn concrete verzoeken van chemiebedrijven en bevoegd gezag aan het ministerie van EZ om snel criteria voor de veiligheid van pijpleidingen en opslagsystemen in chemische complexen op te stellen. Er kan namelijk schade ontstaan door aardbevingen. Omdat het hier ook gaat om arbeidsomstandigheden, is de Inspectie betrokken.

- Een signalement voor de minister over de beperkt activerende werking van de WIA-uitvoering voor arbeidsongeschikten. Voorbeelden van interdepartementale signalering

- Signaal over moeilijk handhaafbare regels in de arbowetgeving en de warenwet (Certificering) met verbetervoorstellen om de regels beter handhaafbaar te maken.

Voorbeelden van signalen gericht aan andere ministeries, overheden en uitvoeringsinstanties

- Periodieke signaleringsbrieven n.a.v. strafrechtelijke onderzoeken naar zorgfraude, aan het ministerie van VWS, die de bewindslieden kunnen ondersteunen om wet- en regelgeving en de uitvoeringspraktijk fraudebestendiger te maken. De Inspectie signaleert hiernaast misstanden en (nieuwe) fenomenen van zorgfraude. De Inspectie SZW informeert VWS jaarlijks schriftelijk over nieuwe aandachtspunten uit strafrechtelijke onderzoeken naar zorgfraude.

- Bij onderzoeken naar schijnconstructies rond arbeidsverbanden zijn er geregeld gevallen waarvan de Inspectie vermoedt dat er sprake is van zwart werk door uitkeringsontvangers. De Inspectie heeft deze informatie doorgegeven aan gemeenten en UWV (in 2015 betrof dit 47 meldingen aan UWV, SVB en gemeenten).

3.3 Behalen van effecten

De Inspectie heeft als ambitie om effecten van haar interventies zo concreet mogelijk vast te stellen. Reeds in eerdere jaren zijn stappen gezet door in de inspectieprogramma's en andere inspectieactiviteiten zo helder mogelijk doelen, indicatoren én meting van effecten n.a.v. haar producten en werkwijzen te formuleren.
Daarbij geldt dat de effecten en prestaties niet kunnen worden samengevat in één indicator die voor alle programma's en activiteiten gelijk is, maar dat per programma, gelet op het te bereiken doel, de beste indicatoren moeten worden gekozen. Voor bepaalde programma's kan dit bijvoorbeeld de ontwikkeling van het naleveringspercentage zijn, zoals in de eerste paragraaf van dit verslag geïllustreerd. Voor andere programma's zal bijvoorbeeld het bereikte aantal gemeenten een indicator zijn, zie paragraaf 2.3.3.

Samen werken aan veiligheid

Onder de directie MHC vallen alle Brzo-bedrijven. In Nederland zijn dat er zo'n 400. De Inspectie controleert hier niet alleen, maar werkt nauw samen met brancheverenigingen en andere betrokken partijen. Charlotte Kottier, teamleider MHC:

'Bij Major Hazard Control denk je al snel aan grote chemische concerns, maar ook een klein bedrijf met een grote voorraad spuitbussen, valt hieronder. Het gaat om de hoeveelheid gevaarlijke stoffen. En om het gevaar, vrij komen van giftige stoffen, brand of explosie, en de mogelijke impact op de omgeving. Brancheorganisaties zijn erg actief als het gaat om veiligheid en gezondheid. Zij hebben de campagne *Veiligheid voorop* geïnitieerd, met als doel de risico's te verkleinen. Dat kan door best practices in de branche te delen. Verder zijn tools ontwikkeld voor self assessment en zijn vanuit de branche vragenlijsten samengesteld. Bedrijven kunnen met deze instrumenten nagaan hoe ze het zelf doen en waar ze hun manier van werken kunnen verbeteren.

De ontwikkeling of verbetering van dergelijke instrumenten gebeurt vaak in overleg met de Inspectie. De branche is verantwoordelijk en de Inspectie adviseert waar nodig. Bijvoorbeeld de Handreiking verblijfsgebouwen: in de praktijk bleek dat bedrijven die niet altijd juist interpreteerden. Na een gesprek tussen de Inspectie en de brancheverniging, heeft de branche een aanvulling gemaakt.

Bedrijven hebben behoefte aan eenduidigheid. Onze inspecties voeren wij uit met de Brandweer, RUD's en Rijkswaterstaat. Met deze partijen hebben we een gezamenlijk platform opgericht Brzoplus, we organiseren voorlichtingsdagen, pakken gezamenlijk nieuwe wetgeving op en werken aan een landelijke benadering van risicobedrijven. Om een uniforme werkwijze verder borgen, hebben we met de RUD's en de Brandweer de Brzo Academie opgericht. Ook werken we vanuit een gemeenschappelijk automatiseringssysteem, zodat bedrijven één inspectierapport ontvangen, met gezamenlijke conclusies.

Deze benadering van samenwerken en afstemmen en een eenduidige benadering maken veilig en gezond werken een stuk efficiënter!'

Daarnaast wordt ook gekeken naar en geëxperimenteerd met meer uitgebreide meetmethoden, zoals
- Vaststellen van veranderingen in ondernemersgedrag (naleving afgeleid van handhavingpercentages);
- Onderzoeksmodel met een voor- en nameting; geen controlegroep (verband aannemelijk maken);
- Vaststellen van de effecten van de interventiemix.

Het definieren van doelen, beoogde effecten en indicatoren van programma's wordt de komende jaren verder ontwikkeld.

3.4 Samenwerking

De Inspectie is onderdeel van ketens en netwerken met gelijkgestemde of soms afwijkende doelen of belangen. Samenwerking bevordert een effectieve aanpak en beperkt de toezichtlasten voor bedrijven en instellingen.

Naast inhoudelijke samenwerking tussen beleidsdirecties, toezicht en handhaving en uitvoeringsorganisaties en bedrijfssectoren werkt de Inspectie ook samen met andere toezichthouders, overheidsdiensten en andere partners in het werkveld belangrijk voor de Inspectie SZW.

De samenwerkende Rijksinspecties vinden elkaar in de Inspectieraad.

Platform Toezicht Bedrijven

Met de Inspectie voor Leefbaarheid en Transport, de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit, het Staatstoezicht op de Mijnen en het ministerie van Economische Zaken trekt de Inspectie SZW op in het Platform Toezicht Bedrijven. Doel hiervan is afstemming van toezichtkaders.

Toezichttafels chemie en transport

De Inspectie heeft ook deelgenomen aan de Toezichttafels chemie en transport om mee te werken

aan vermindering van lastendruk bij bedrijven. In alle verbanden bleken zaken als zelfregulering door de sectoren en effect van toezicht de rode draad. De Inspectie heeft het strategisch beleid voor omgang met toezichtlasten uitgewerkt als referentiekader voor de inspectiepraktijk.

Deze samenwerking bleek vooral vruchtbaar in de sectoren waar gevaarlijke stoffen risico's vormen voor mens en omgeving (o.a. de sectoren chemie, vervoer en de asbestsanering). Ook het overleg en de samenwerking in het Brzo+ heeft dit jaar weer bijgedragen aan de voortgang bij de integrale aanpak van Brzo-bedrijven. Door proactieve afstemming ten aanzien van risico's, afstemming in mogelijke aanpakken en in de feitelijke aanpakken worden dubbelingen in toezicht voorkomen en kan in voorkomende situaties integraal door verschillende diensten worden opgetreden.

Samenwerking opsporingstaken

In 2015 hebben de structurele contacten met het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, de Bijzondere Opsporingsdiensten, de IND, het COA, de sociale partners en brancheorganisaties bijgedragen aan meer inzicht in en een betere uitvoering van het toezicht en de opsporing.
Zo voert de Inspectie voor de uitvoering van de opsporingstaken op het terrein van uitbuiting, arbeidsmarkt- en sociale zekerheidsfraude zeer geregeld overleg met de Bijzondere Opsporingsdiensten, OM en Nationale Politie. Dit overleg gaat over programmering van zaakaanpakken en over strategische en operationele informatiedeling en opleidingen. Ook is er intensieve samenwerking in de Interventieteams bij de bestrijding van schijnconstructies.

Dutch desk

Voor de internationale component van uitbuiting en arbeidsmarktfraude voert de Inspectie overleg via de Dutch desk met Europol en andere justitiële instanties van specifieke landen.

Samenwerking pilot complexe situaties internationaal

Inspectie SZW en andere ketenpartners, zoals de Inspectie Leefomgeving en Transport, de Belastingdienst en de SVB hebben samengewerkt in een tweejarige pilot om feitenonderzoek mogelijk te maken in complexe situaties van werken in twee of meer landen. Hierbij was aandacht voor een integrale aanpak om bij de controle van bedrijven te kijken naar zowel aspecten van arbeidsuitbuiting als het ontduiken van de Nederlandse premie- en belastingplicht. De kennis uit de pilot diende ook als input voor de Toezichtconferentie over schijnconstructies, die in februari 2016 met participatie vanuit de SVB plaatsvond in Amsterdam tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap.

Samenwerkingsverband Toezicht Jeugd/ Sociaal Domein

In het Samenwerkingsverband Toezicht Jeugd/Sociaal Domein heeft de Inspectie, met 4 andere Rijksinspecties, verdere stappen gezet voor de aanpak van samenhangend, maar terughoudend rijkstoezicht in het Sociaal Domein na de decentralisatie van veel overheidstaken. De rijkstoezichtvisie op dit samenhangend toezicht én een jaarwerkplan 2016 van de 5 samenwerkende Rijksinspecties zijn gereed.
Het samenwerkingsverband bestaat uit de Inspecties van:

- SZW
- Onderwijs
- Jeugdzorg
- Veiligheid en Justitie
- Gezondheidszorg.

Sinds 2015 worden in de onderzoeken de kwetsbare burgers centraal gesteld.

Samenwerking op naleving Arbowet en ATW

De Inspecties voor de Leefomgeving en Transport, de NVWA en de SodM zijn medebevoegd als het gaat om het toezicht op de naleving van de Arbowet en de Arbeidstijdenwet. Met deze inspecties werkt de Inspectie SZW nauw samen om de deskundigheid op arbogebied en eenduidig toezicht te borgen, ook al wordt het toezicht uitgevoerd door verschillende inspecties.

Taskforce Integriteit Zorgsector

In de Taskforce Integriteit Zorgsector heeft de Inspectie samengewerkt met:VWS, NZa, Zorgverzekeraars Nederland, CIZ, VNG, SVB, IGZ, OM, Belastingdienst, FIOD en V&J.

3.5 Stimuleren eigen verantwoordelijkheid maatschappelijke actoren

De Inspectie zoekt in de programma's de mogelijke inzet van direct betrokken partijen in de betreffende bedrijfs- en overheidssectoren waar risico's kunnen optreden. Samenwerking met gezaghebbende partijen in een sector en in (sub)branches, die zich actief inzetten voor terugdringing van risico's en die met inspectieproducten aan de slag gaan, zal leiden tot meer resultaat.

Bevordering van concrete zelfregulering, zelfcontroles, kwaliteitsbevordering, ontwikkeling van instrumenten voor veilig, gezond en eerlijk werken heeft dan ook een belangrijk plaats.

Bijvoorbeeld door:
- voorlichtings- en deskundigheidsbevorderings-dagen te organiseren, zoals een (Gevaarlijke) Stoffendag
- voorlichtings- en lesmateriaal te ontwikkelen, zoals in de metaalsector voor toegespitst praktijkonderricht aan jongeren, voor veilig en gezond onderwijs en werk
- voorlichtingsactiviteiten te ontwikkelen in onderdelen van de horecasector die in 2015 zijn geïnspecteerd
- brancheverenigingen te stimuleren zelf met Risico-inventarisaties en -evaluaties en Arbocatalogi aan de slag te gaan én toegespitste handelings-instructies voor gezond en veilig werken te ontwikkelen
- met gemeenten en Divosa onderzoeksbevindingen te delen van de betreffende gemeenten op het vlak van de Participatiewet

Een andere benadering van de Inspectie voor optimalisering van het effect betreft het aanspreken van ketenpartijen in product- en procesketens op hun eigen rol en verantwoordelijkheid, ook in directe relatie met die van de vorige of volgende ketenpartij en het keteneindproduct.

Zo spreekt de Inspectie opdrachtgevers, architecten, hoofd- en onderaannemers, maar ook branche-organisaties aan op hun samenhangende verantwoordelijkheden. Er is nog regelmatig sprake van onbevredigende inspectieresultaten. In zulke gevallen spreekt de Inspectie nadrukkelijk publieke opdrachtgevers in sectoren als de bouw en de grond-, weg- en waterbouw aan op hun verantwoordelijk-heden voor gezonde en veilige werksituaties.
De brancheorganistaties blijken hun verantwoor-delijkheid op te pakken.

Meer begrip, minder boetes

De sector Afbouw is bij uitstek een sector met relatief zwaar fysiek werk en blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Dankzij regelmatig overleg tussen de sector en de Inspectie kunnen veel knelpunten worden opgelost, zonder dat handhaving nodig is, vertelt Gert van der Meulen van de Nederlandse Ondernemersvereniging voor Afbouwbedrijven (NOA).

‘Aanleiding voor ons overleg waren problemen bij het aanbrengen van zandcement dekvloeren. Dat is fysiek zwaar werk. De Inspectie was in 2010 van mening dat zandcement aanbrengen op de traditionele manier niet langer kon. Toen hebben we samen besproken waar nu echt de problemen lagen en wat mogelijke oplossingen waren. Daarbij kwamen ook andere knelpunten, relevant voor onze sector, aan bod.

Het mooie van dit overleg is het wederzijds begrip voor elkaars standpunten. De Inspectie laat zien waar risico’s liggen voor de gezondheid en veilig-heid en welke oplossingen zij voor zich zien. Wij kunnen aangeven of iets in de praktijk haalbaar is. Met elkaar bespreek je of een oplossing ook een echte oplossing is. Neem bijvoorbeeld blokken stellen. De Inspectie kwam met oplossingen, maar de praktijk bleek weerbarstiger. Door het gesprek aan te gaan, konden we zoeken naar een oplossing die voor alle partijen aanvaardbaar was. We voeren af en toe pittige discussies. Maar weten dat we samen oplossingen moeten vinden voor bepaalde problemen. We gaan uit van een combinatie van overleg, de praktijk op de werkvloer en nieuwe, mogelijke oplossingen uit de markt. Soms is er op een bepaald moment nog geen definitieve oplossing, maar krijgen we van de Inspectie meer tijd om maatregelen te nemen en te implementeren.

Mijn advies: ga het gesprek aan. Maak helder wat je probleem is en wat je wel en niet kunt oplossen. Begrip voor de verschillende standpunten geeft meer ruimte om te zoeken naar werkbare oplossingen. En steek er tijd in. Daarmee voorkom je overtredingen en dus boetes.’

3.6 EU aangelegenheden

In 2015 heeft de Inspectie SZW verder gewerkt aan versterking van het netwerk en de samenwerking met Inspecties in andere EU landen, in het bijzonder op het terrein van arbeidsmarktfraude.

Vierlandenbijeenkomst
In 2015 vond een vierlandenbijeenkomst plaats met Oostenrijk, Duitsland en België over de aanpak van schijnconstructies bij detacheringen en het tegengaan van zwart werken.

Poolse Arbeidsinspectie
Met de Poolse Arbeidsinspectie is een bilateraal seminar gehouden. Naast informatie-uitwisseling over competenties en methoden bij arbeidsmarkttoezicht, zijn ook 5 concrete onderzoeken besproken. In 3 van deze 5 zaken kon de Inspectie met de informatie uit Polen het onderzoek in Nederland voortzetten.

Liaisonbureau Inspectie SZW
Via een Liaisonstructuur op basis van de Detacheringsrichtlijn wisselen inspecties in Europa informatie uit over individuele zaken waar werknemers tijdelijk in een andere lidstaat van de EU werken vanuit een onderneming die in andere lidstaat is gevestigd.
Het Liasionbureau van de Inspectie SZW heeft in 2015 38 informatieverzoeken aan het buitenland verstuurd en 70 verzoeken uit het buitenland ontvangen. Het betreft hier een Europees wettelijke verplichting tot samenwerking en informatie delen.
De ontvangen informatie loopt uiteen van loongegevens, arbeidscontracten en verificatie van gewerkte uren tot KvK-gegevens van ondernemingen en achtergrondinformatie over wetgeving en handhaving. De Inspectie heeft de informatie gebruikt in onderzoeken en heeft informatie verstrekt over Nederlandse bedrijven die elders in Europa tijdelijk diensten verrichten.

Platform tegen grensoverschrijdend zwart werk
De Inspectie is betrokken bij de Nederlandse inbreng over de oprichting van een nieuw EU Platform tegen grensoverschrijdend zwart werk waarmee het Europees Parlement ondertussen heeft ingestemd en dat in 2016 van start zal gaan.

Senior Labour Inspectors Committee
De gezamenlijke arbeidsinspecties in Europa (SLIC) hebben tijdens het Letse en Luxemburgse voorzitterschap van de EU thematische dagen georganiseerd over de rol van de arbeidsinspectie: 'advies versus toezicht', en over de 'training en werving van arbeidsinspecteurs'.

De SLIC werkgroep Handhaving, waarin Inspectie SZW participeert, heeft in 2015 een handleiding voor arbo-inspecteurs opgesteld over bevordering van de veiligheidscultuur in kleine bedrijven, én een nieuw handboek voor de evaluatie van arbeidsinspecties in de EU. De SLIC werkgroep CHEMEX heeft een interim handboek opgesteld over grens- en bedrijfswaarden van gevaarlijke stoffen. Ook daaraan heeft de Inspectie bijgedragen.

Gezamenlijk Markttoezicht
De Inspectie SZW voert markttoezicht uit op de productveiligheid van producten die vooral professioneel worden gebruikt. Het betreft machines, drukapparatuur en drukvaten, explosieveilig materieel, liften en persoonlijke beschermingsmiddelen. Ze moeten voldoen aan veiligheidseisen die o.a. vastliggen in Europese productrichtlijnen. Specialistische Inspecteurs nemen deel aan de Europese (EER) Advies Comités (Adco's) voor deze productrichtlijnen ten behoeve van een eenduidige interpretatie binnen Europa en afstemming van toezicht.
In Nederland zijn in 2015 6 toezichthouders betrokken bij het markttoezicht op productveiligheid. Met deze toezichthouders bestaat constructief overleg om de ontwikkelingen in Europa te volgen en mee te sturen. De Europese Commissie wordt door de lidstaten geïnformeerd over inzet en resultaten van het markttoezicht, ook in Europees samenwerkingsverband, op producten.

3.7 Transparantie

Een van de uitgangspunten die de Inspectieraad voor goed toezicht heeft vastgesteld is transparantie. De Inspectie wil met het bekend maken van de individuele inspectie-, project- en programmaresultaten transparant zijn over de uitgevoerde activiteiten en de resultaten daarvan.
Een voorbeeld van openbaarmaking van individuele inspectieresultaten is de openbaarmaking van asbestovertredingen op basis van de Beleidsregel openbaarmaking inspectiegegevens bij zware en ernstige asbestovertredingen. In 2015 zijn deze resultaten bekend gemaakt op de website van de Inspectie SZW.

Resultaten van inspecties bij bedrijven met gevaarlijke stoffen worden gepubliceerd op *www.brzoplus.nl* van het gezamenlijke integrale toezicht op deze bedrijven 'Brzo+'.

De Wet Aanpak Schijnconstructies is op 1 juli 2015 gedeeltelijk in werking getreden. Deze wet verschaft de Inspectie de basis om inspectiegegevens op bedrijfsniveau openbaar te maken.
In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen voor de inwerkingtreding van de regels in de WAS voor het openbaar maken van de inspectieresultaten voor het domein Eerlijk werk. De inspectieresultaten van inspecties die na 1 januari 2016 op dit domein zijn uitgevoerd, zijn te vinden op *www.inspectieresultatenszw.nl*.

3.8 Toetsing nieuwe wet- en regelgeving

In 2015 heeft de Inspectie verschillende nieuwe wetten, regels en certificatieschema's getoetst.

De Inspectie is ook nauw betrokken bij de voorbereiding van nieuwe wet- en regelgeving, die gevolgen heeft voor de werkzaamheden van de Inspectie.

Bij 6 van de 15 *toezichtbaarheidstoetsen* wees de Inspectie op één of meer onduidelijkheden die het toezicht kunnen belemmeren. In 3 gevallen is nog niet duidelijk of de opmerkingen van de Inspectie leiden tot aanpassing van de wet- of regelgeving. In de andere 3 gevallen is de tekst en toelichting van de wet- en regelgeving aangepast. Dat was bijvoorbeeld het geval bij:
- het wetsvoorstel Verzamelwet SZW 2016, waarin onder meer de wijzigingen van de Wet SUWI voor beëindiging van het organisatiegerichte toezicht door de Inspectie zijn opgenomen
- het wetsvoorstel verbetering hybride markt WGA.

In 9 van de 20 *handhaving- en uitvoerbaarheidtoetsen* wees de Inspectie op 1 of meer belemmeringen bij de handhaving of uitvoering van de voorgestelde wet- en regelgeving. In 2 gevallen is nog niet duidelijk of de opmerkingen van de Inspectie leiden tot aanpassing van wet- of regelgeving. In de overige 7 gevallen werden de tekst en de toelichting van de wet- en regelgeving aangepast.

Voorbeelden:
- het wetsvoorstel tot wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet voor de versterking van de betrokkenheid van de werkgevers en werknemers bij de arbodienstverlening, de preventie in het bedrijf of de inrichting van de werkgever, en de randvoorwaarden voor het handelen van de bedrijfsarts
- de beleidsregel voor opheffing verbod kinderarbeid
- diverse certificatieschema's, onder meer voor personen die werkzaam zijn in de asbestsanering.

Samen erop af

Bij arbeidsuitbuiting trekken de Inspectie en het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie samen op, met als doel fraudeurs voor de rechter te brengen. Bij arbeidsuitbuiting gaat het bijvoorbeeld om onderbetaling, te lange werkdagen en slechte werkomstandigheden. Marianne van Ling, officier van Justitie vertelt over de samenwerking en over haar aanpak:

'Signalen van arbeidsuitbuiting komen doorgaans binnen vanuit de Inspectie. Bij de verdere aanpak werken de rechercheurs van de Inspectie en de officier van Justitie nauw samen. Die samenwerking is er altijd al geweest. Overleg vindt steeds vaker fysiek plaats. Daar ben ik heel erg blij mee. Ik merk dat je betere afspraken maakt als je met elkaar om tafel zit. Je leert elkaar kennen en kijkt elkaar in de ogen. Door het contact weet je wat je aan elkaar hebt. Als een onderzoek eenmaal is opgestart, kan het vervolg prima via de telefoon. En doordat we steeds met elkaar in gesprek zijn, vindt er een continue verbetering van de samenwerking plaats.

We hebben te maken met een veelheid aan zaken. Dat betekent dat je prioriteiten moet stellen. Bij arbeidsuitbuiting is snelheid uitermate belangrijk. Ik vind dat je direct moet optreden en korte metten maken. En dus niet eindeloos signalen bestuderen, totdat je zeker weet dat er iets aan de hand is. Mijn ervaring is dat je beter meteen naar binnen kunt stappen. Kijk naar de situatie. Als je midden in de nacht een aantal werknemers onder slechte omstandigheden aantreft, weet je genoeg. Ik heb schrijnende situaties meegemaakt. Bijvoorbeeld mensen op blote voeten in een ruimte waar een pan met kokende olie op wankel fornuisje staat. Maar ook als die slechte omstandigheden er niet zijn, zie je bij een inval vaak de angst in de ogen van werknemers, zeker als zij illegaal in Nederland verblijven. Zij zijn bang voor hun werkgever én voor de overheid.'

4 Organisatie

4.1 Organisatieontwikkeling

De Inspectie wil een moderne, wendbare organisatie zijn waar via een programmatisch en projectmatig werkwijze integraal en flexibel wordt gewerkt.
De inspectie wil omgevingsgericht, risicogestuurd en resultaatgericht werken door steeds meer de medewerkers en de middelen te organiseren rondom het gewenste resultaat. Ook wil de Inspectie zich verder ontwikkelen op het gebied van gedrag en leiderschap.

In 2015 is de Inspectie SZW gestart met een verkenning van wat verder nodig is voor de realisatie van deze ambities. De Inspectie voert deze verkenning uit via onder andere regiobijeenkomsten, rondetafel-gesprekken, gesprekken met de medezeggenschap en diverse simulatieoefeningen. In 2016 zal dit verder handen en voeten krijgen.

4.2 Informatievoorziening

Inspecteren 2.0

Het programma Inspecteren 2.0 heeft als doel:
- flexibel en goed geïnformeerd werken op locatie
- het inspectieproces efficiënter te verlopen.

In 2015 is hiervoor de architectuur ontworpen. Hierbinnen is afgelopen jaar de Mobiele Inspectie Applicatie MIA gelanceerd.
MIA ondersteunt de inspecteur op locatie.
De inspecteur kan ter plaatse informatie opvragen en de gegevens direct administratief verwerken.

Transparantie

In 2015 heeft de Inspectie SZW de informatie-voorziening ingericht om informatie over nalevinggedrag van bedrijven openbaar te maken. Informatie uit diverse systemen is samengebracht op *www.inspectieresultatenszw.nl*. Dit betreft de inspectieresultaten voor:
- Wet arbeid vreemdelingen (Wav)
- Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi)
- Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag (WML)

Op een later moment volgt openbaarmaking van de inspectieresultaten voor de Arbeidsomstandighedenwet.

Digitale diensten

De communicatie met de Inspectie SZW verloopt steeds meer digitaal. De Inspectie is gestart met een project voor vernieuwing van het huidige digitale meldingen-loket. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik van de infrastructuur van de e-overheid (bijvoorbeeld DigiD en e-Herkenning). Daarnaast is een realtime koppeling aangebracht met het handelsregister. Eerder al was de Basisregistratie personen (BRP) aangesloten.

4.3 125 jaar Rijkstoezicht op de Arbeid

In 2015 bestond het Rijkstoezicht op de Arbeid 125 jaar. De organisatie is in die periode van 3 inspecteurs in 1890 uitgegroeid tot ruim 1.100 werknemers in 2015. Het takenpakket van de Inspectie is door de jaren heen sterk veranderd onder invloed van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen.

De verschillende verhalen, ervaringen en visies zijn samengebracht op *www.125jaarrijkstoezichtarbeid.nl*. Deze website brengt ook de geschiedenis van het toezicht op de arbeidsomstandigheden in beeld.

4.4 Inspectie SZW viel in de prijzen

De Inspectie SZW heeft in 2015 2 prijzen gewonnen bij de Verkiezing handhaving en toezicht 2015.
- De Publieksprijs voor de aanpak om het werk van jongeren in de metaalsector gezonder en veiliger te maken. De Inspectie zet voor deze doelgroep een gevarieerde instrumentenmix in om machine-ongevallen te voorkomen bij jongeren in een leerwerktraject. Bijvoorbeeld een game die jongeren spelenderwijs leert veilig te werken met machines.
- De Talentprijs voor het onderzoek naar de beste manier om werkdruk in de jeugdzorg aan te pakken. In samenwerking met de Haagse Hogeschool heeft de Inspectie een model ontwikkeld om nieuwe interventies te toetsen op toepasbaarheid bij vermindering van werkdruk in de Jeugdzorg.
  Het onderzoek richt zich op een moeilijk aan te pakken probleem op het gebied van psychosociale arbeidsbelasting. Het onderzoek is praktisch ingestoken en breed toepasbaar. Het bevat tastbare resultaten en heeft een concreet vervolg gekregen in de nieuwe projectaanpak van de Inspectie SZW.

4.5 Agressie en Geweld

De Inspectie SZW volgt de lijn van het Programma Veilige Publieke Taak (VPT). Dat betekent dat geweld en agressie tegen medewerkers altijd een vervolg krijgt. Het gaat niet alleen om strafrechtelijke handhaving in de vorm van vervolging van de dader. Maar ook om een actieve rol van de werkgever in de vorm van ondersteuning, begeleiding, verwijzing en opvang van medewerkers die het slachtoffer zijn geworden van agressie of geweld.

Activiteiten van de Inspectie zijn:
- Nieuwe inspecteurs krijgen voorlichting. Daarnaast vindt er voorlichting plaats bij de voorbereiding van inspecties, acties en controles.
- Medewerkers krijgen periodieke trainingen over hoe om te gaan met agressie en trainingen interventievaardigheden. Op die manier kunnen zij hun weerbaarheid vergroten.
- Circa 50 collega's zijn opgeleid om eerstelijns opvang te bieden bij traumatische ervaringen. Direct leidinggevenden krijgen professionele ondersteuning bij opvang en nazorg.
- Dadergerichte aanpak: er volgt in beginsel altijd een reactie naar de dader in de vorm van een goed gesprek, een schriftelijke waarschuwing of een aangifte. Schade wordt verhaald op de dader.
- Van strafbare feiten wordt aangifte gedaan.
- Er is een meldings- en registratiesysteem van incidenten, zodat aard en omvang kunnen worden gemonitord en de aanpak kan worden bijgesteld.

In 2015 zijn er 25 incidenten officieel geregistreerd. Dit betrof zowel (non-)verbaal geweld als serieuze bedreigingen.

4.6 Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid

Eind 2014 is er bij de Inspectie SZW een Medewerker Tevredenheidsonderzoek (MTO) uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan zijn er diverse speerpunten benoemd, waaronder aanpak van de werkdruk en de versterking van de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid. Op basis van de uitkomsten van het MTO, heeft de Inspectie passende workshops en trainingen georganiseerd over werkstress, mobiliteit, communicatie, leiderschap, teamontwikkeling en vitaliteit.

De Inspectie heeft in 2015 een deel van de medewerkers gestimuleerd om deel te nemen aan de pilot Inspectie Vitaal. Na een inspiratiesessie over vitaliteit (bezien vanuit 'hoofd, hart, ziel en lijf') konden medewerkers zich aanmelden voor een individueel traject. De pilot is enthousiast ontvangen. De Inspectie SZW verkent de mogelijkheden om de sessie Inspectie Vitaal aan alle medewerkers aan te bieden.

4.7 Kerncijfers Inspectie

Medewerkers
Eind 2015 was de bezetting van de Inspectie 1.185 fte.

Deze fte is als volgt verdeeld:

	2014	2015
Totaal	1.167	1.185
Inspecteurs, rechercheurs en onderzoekers	725	743
Bij primair proces betrokken medewerkers (o.a. projectleiders en – secretarissen, analisten, medewerkers Boete en Inning)	206	188
Overige medewerkers (staf, control, ict en communicatie)	236	254

In vergelijking met vorig jaar is de bezetting gestegen met 17 fte. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een verdere (tijdelijke) uitbreiding van de capaciteit voor:
- onderzoeken naar schijnconstructies (afspraak uit het Sociaal Akkoord)
- opsporingsonderzoek naar declaratiefraude in de zorg en fraude met PGB-gelden (in opdracht van de minister van VWS)

Overzicht **tijdelijk** toegewezen gelden 2015 met bijgehorende formatie:

	Budget x € 1000	Formatie in FTE
Sociaal akkoord	3.500	36
BC gefingeerde dienstverbanden	1.300	13
BC aanpak grote constructies	900	9
Ontnemingsonderzoek ihkv pgb zorgdeel fraude	250	3
Tijdelijk SZW		0,75
Totaal	**5.950**	**61,75**

Uitgaven

In 2015 heeft de Inspectie SZW 103 miljoen euro uitgegeven:

- 95 miljoen euro aan personeel
- 8 miljoen euro aan materiële uitgaven

In vergelijking met 2014 is dit een totale stijging van 5 miljoen euro. De stijging van de uitgaven in 2015 ten opzichte van 2014 was het gevolg van extra capaciteit voor de uitvoering van de afspraken uit het Sociaal Akkoord (onderzoek naar schijnconstructies en opsporingsonderzoek naar fraude in de zorg) en de daarbij behorende materiële uitgaven. Ook de nieuwe cao zorgde voor een stijging van de uitgaven.

Ontvangsten

De ontvangsten van de Inspectie SZW bedroegen in 2015 21 miljoen euro. Deze vloeiden voort uit de inning van opgelegde bestuurlijke boetes in 2015 en voorgaande jaren.

Productie

Onderstaand overzicht geeft informatie over het aantal inspecties, onderzoeken en rapportages en overige activiteiten. De nadruk ligt op de meer traditionele vormen van toezicht als inspectie en onderzoeken. De Inspectie zet echter in toenemende mate ook andere vormen van toezicht in. Denk aan nalevingscommunicatie en druk op ketens via brancheorganisaties, opdrachtgevers en werknemersverbanden. Deze activiteiten zijn (nog) niet in cijfers uit te drukken en worden beschreven in het onderdeel Resultaten Inspecties SZW.

Aantal inspecties, onderzoeken en rapportages

	Realisatie 2014	Jaarplan 2015	Realisatie 2015
Inspecties en onderzoeken Arbeidsomstandigheden	17.134	16.000-17.000	16.288
Inspecties en onderzoeken Major Hazard Control (BRZO, Arie)	453	380-420	350*
Inspecties Arbeidsmarkt (Wav, Wml, ATW,en Waadi	5.054	4.000-5.000	4500
Afgeronde opsporingsonderzoeken SZW-domein	65	56	61
Afgeronde opsporingsonderzoeken VWS-domein	n.v.t.	10-14	11
(Programma)rapportages Domein Sociale Zekerheid	16	27	22

Overige activiteiten

2014		2015
16	Toezichtbaarheidstoetsen voorgenomen regelgeving	15
8	Handhavings- en uitvoeringstoetsen	20
1.333	Verleende ontheffingen	1.570
43	Toetsen Arbocatalogi	35
24	Aanwijzing Certificatie instellingen	27
4	Opgelegde maatregelen bij aangewezen instellingen	4

* Dit betreft 278 periodieke BRZO inspecties, 14 beoordelingen kennisgeving, 31 beoordelingen veiligheidsrapporten, 23 ongevalonderzoeken en 4 overige zaken. Het aantal onderzoeken MHC is lager dan bij het opstellen van het jaarplan 2015 was voorzien. De Inspectie SZW heeft in 2015 een aantal grote ongevallen onderzocht (o.a. Shell Moerdijk en Chemelot). De benodigde tijd voor ongevalsonderzoeken is hoger dan oorspronkelijk geraamd. Dit heeft geleid tot minder inspecties MHC.

Bestuurlijke Boetes

Aantal verzonden boetebeschikkingen
(Arbo, ATW, Wav, WML, Waadi)

2014: 2912

2015: 3183*

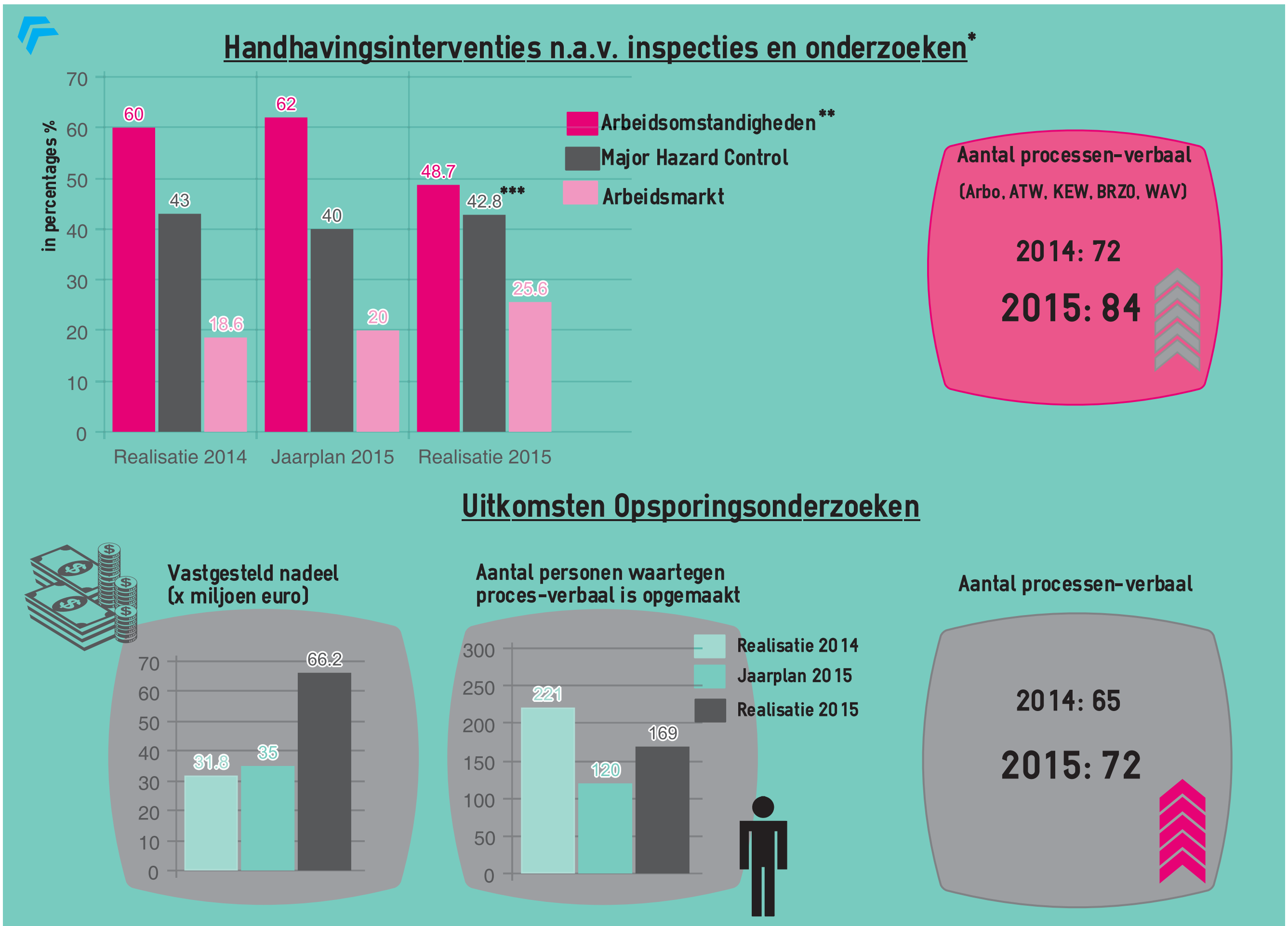
Opgelegd boetebedrag

2014: 36,2 miljoen euro

2015: 29 miljoen euro**

*Door de staking in kader van de Cao overheid zijn in 2015 circa 300 minder boetebeschikkingen opgemaakt.

** Bij het constateren van beboetbare feiten stelt de inspecteur een boeterapport op. Bij het bepalen van de hoogte van de boete houdt de boeteoplegger rekening met de feiten en omstandigheden, waarbij in het kader van de evenredigheid is voorzien in matigingsgronden, zoals opgenomen in beleidsregels. Van boeteoplegging moet worden afgezien als de verwijtbaarheid volledig ontbreekt. In 2015 zijn 3183 (boete)beschikkingen verzonden. In 15% van de gevallen is afgezien van het opleggen van een boete, in 17% van de gevallen is op grond van de evenredigheid de opgelegde boete gematigd. Gezien de uitspraken van de Raad van State is er in 2015 meer gematigd dan in de jaren daarvoor. Dit heeft tot gevolg dat het totaal opgelegde boete bedrag lager is dan vorig jaar.

* Dit betreft het handhavings% van projecten die ook gericht zijn op handhaving. Dit is niet het geval bij alle projecten van de Inspectie, bijv. onderzoeken naar gefingeerde dienstverbanden, CAO ondersteuning en monitoronderzoek Arbeidsomstandigheden.

** Het gerealiseerde hh% is lager dan geprognotiseerd in het jaarplan. Het hh% is opgebouwd uit handhavings% bij inspectiesprogramma's, herinspecties, ongevallen en klachten. Het hh% bij herinspecties ligt fors lager dan bij een eerste inspectie, wat zijn invloed heeft op het totale hh% (15% versus circa 60%).

*** Gebaseerd op alleen de periodieke BRZO inspecties

Bijlage 1: De maatschappelijke ontwikkeling 2015 in kerncijfers

Indicatoren en kerncijfers over de ontwikkeling van veilig en gezond werk

De arbeidsongeschiktheid daalde in 2015 met 14.000 naar 808 duizend arbeidsongeschikten (WIA, WAO, Wajong, Wet Wajong en WAZ).[37]

Het ziekteverzuim bleef in 2015 gelijk op 3,5% t.o.v. een jaar eerder. Het ziekteverzuim was het hoogst in het onderwijs (4,8%), de zorg en het openbaar bestuur en het laagst in de horeca (2%).[38]

- Het aantal nieuwe gevallen van beroepsziekten per 100.000 werkenden daalde in 2014 licht tot 242 per 100.000 in 2014 tegen gemiddeld 247 gemiddeld over de 5 laatste jaren[39]. Cijfers over 2015 zijn nog niet beschikbaar.

- Het aantal bij de Inspectie SZW gemelde arbeidsongevallen steeg in 2015 met 3,7% t.o.v. 2014 naar 3.650 ongevallen. Daarbij steeg het aantal ernstige meldingsplichtige ongevallen minder hard; van 2389 naar 2405. Het aantal slachtoffers van onderzochte ernstige arbeidsongevallen steeg met 2,7% naar 2.165. Het aantal dodelijke ongevallen daalde van 60 in 2014 naar 51 personen in 2015.[40]

- Het aantal ontvangen klachten over arbeidsomstandigheden steeg met 2,5% t.o.v. 2014 naar 2.794 klachten.

[37] CBS cijfers arbeidsongeschiktheid per 1oktober 2015.

[38] CBS cijfer ziekteverzuim 2015 betreft tot en met 3e kwartaal 2015

[39] Nederlands Centrum van beroepsziekten; rapportage juli 2015 over 2014 komt op ongeveer 25 nieuwe beroepsziekten per 100.000 werkenden, oftewel ruim 17.400 in 2014. Dit is vergelijkbaar met de voorgaande vijf jaren toen de incidentie varieerde van 237 – 281 met een gemiddelde van 247 per 100 duizend werkenden.

[40] Inspectie SZW 2014 en 2015; aantal gemelde en onderzochte arbeidsongevallen en aantallen slachtoffers. De inspectie onderzoekt ongevallen met minimaal een dag ziekenhuisopname, blijvende gezondheidschade of dood.

Indicatoren en kerncijfers over de ontwikkeling van eerlijk werk en de risicopopulatie

- In het laatste kwartaal van 2015 waren er 114 duizend banen van werknemers meer dan in hetzelfde kwartaal van 2014. Dit komt neer op een stijging van 1,5%. De banengroei was het grootst in de uitzendbranche (75 duizend), daarna in handel, vervoer en horeca (44 duizend) en in de informatie- en communicatie (8.000). Krimp was er in de zorg (21 duizend) en de financiële dienstverlening (5.000).[41]

- De flexibele schil is verder gegroeid tot 30% van de werkenden; 9,8% is zzp'er, 4,7% zelfstandige mét personeel, 8,3% tijdelijk contractant, 4,5% nulurencontract en 2,3% uitzendkracht[42]. De groei van het aantal uitzenduren in 2015 was gemiddeld 10% en 20% in de technische sector[43]. Uitzendbureaus die lid zijn van de NBBU bemiddelden arbeidsmigranten vaker langer dan een half jaar. Het gaat om een stijging van 52% in 2014 naar 64% in 2015.[44]

- Het aantal (door UWV) toegekende tewerkstellingsvergunningen voor werknemers van buiten de EER, daalde met 3% tot 6.952. Dat is inclusief positieve adviezen voor een gecombineerde tewerkstellings- en verblijfsvergunning.[45]

- Het aantal gedetacheerde werknemers naar Nederland met een A1-verklaring, een melding dat men in het thuisland in het sociale zekerheidssysteem blijft, daalde in 2015 met 5% naar een totaal van 140.000 personen (na een groei met 17% in 2014).[46] Tussen 2010 en 2014 is het aantal gemelde detacheringen in de EER volgens de Europese Commissie met 45 % toegenomen.[47]

- In de eerste 7 maanden van 2015 waren er iets minder (1.000) inschrijvingen van Polen in de Basisregistratie Personen (BRP) t.o.v. die periode het jaar ervoor en iets meer uitschrijvingen. Uit Polen was het migratieoverschot naar Nederland in 2014: 12.000 personen.[48]

- Het aantal asielverzoeken steeg in 2015 tot 58.880 tegen 29.900 het jaar ervoor.[49]

[41] CPB; arbeidsmarkt 2015, (29 febr. 2016)
[42] Rabobank: cijfers en trends 2015, 39e jaargang editie 2014/2015
[43] ABU en ANP, 26 januari 2016
[44] NBBU: onderzoek arbeidsmigranten 2014-2015, september 2015
[45] UWV jaarverslag kwantitatieve gegevens 2015; Het betreft de som van aanvragen van tewerkstellingvergunningen plus aanvragen om advies van de IND voor een gecombineerde tewerkstellings- en verblijfsvergunning
[46] SVB Suwi jaarverslag 2015.
[47] Europese Commissie – Persbericht; Straatsburg, 8 maart 2016
[48] CBS: statline 26 februari 2016 Immi- en emigratie naar geboorteland.
[49] IND: asieltrends 2015

Indicatoren en kerncijfers over de ontwikkeling van bestaanszekerheid[50,51]

- Uitgaven werkloosheid (bijstands-en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen): 26,8 miljard euro
- Uitgaven re-integratie- en participatieactiviteiten voor arbeidsongeschikten en de integratie-uitkering Sociaal Domein: 3,1 miljard euro
- Tezamen 29,9 miljard euro
- Plus 2 miljard euro aan uitvoeringskosten UWV en SVB
- Totaal: 31,9 miljard euro
- 446.000 lopende uitkeringen WW (343.000 uitkeringsjaren)[52]
- 560.000 arbeidsongeschiktheiduitkeringen (IVA, WGA en WAO)[53]
- 180.000 Wajong-uitkeringen[54] – nog check
- 434.000 personen met een bijstandsuitkering (ultimo 2014), jaargemiddelde 371.000, voorspeld jaargemiddelde medio 2015 384.000
- 103.000 personen met een arbeidsverband op grond van de Wsw (eind 2014)[55]
- Ruim 1,7 miljoen mensen (WW-uitkeringen meegerekend) deden in 2015 een beroep op de voorzieningen voor werk en inkomen. Daarbij zij opgemerkt dat mensen naast hun uitkering werken met een arbeidsovereenkomst.
- Eind 2014 was voor 170.000 personen met bijstand een aanbod voor een re-integratievoorziening (activering) gerealiseerd. 37.000 personen werken met een re-integratievoorziening en 47.000 voorheen bijstandsgerechtigden en niet-uitkeringsgerechtigden werkten eind 2014 betaald, na afronding van een re-integratietraject. De cijfers over 2015 zijn nog niet bekend.

[50] Betreft de werking van het stelsel van werk en inkomen in engere zin in zoverre gerelateerd aan participatie en de werking van de arbeidsmarkt. Het doeltreffendheidtoezicht op de SVB met grote budgettaire regelingen zoals de AOW (€ 35,9 miljard) en de AKW/WKB (€ 5,3 miljard) en de ANW (€ 450 miljoen) met een totale financiële omvang van het stelsel van € 73,5 miljard laten we hier daarom buiten beschouwing.
[51] Begroting SZW 2016 en CBS-Statline.
[52] UWV kwantitatieve gegevens 2015
[53] UWV kwantitatieve gegevens 2015
[54] UWV kwantitatieve gegevens 2015
[55] Begroting SZW 2016 en CBS-Statline

Bijlage 2:
Overzicht publicaties Inspectie SZW 2015

Publicaties Domein Bestaanszekerheid	
Rapportage: Uitvoering van de WWB voor jongeren (18 – 27 jaar)	Februari 2015
NvB: Gemeentelijk beleid voor jongeren met een Wwb-uitkering	Februari 2015
NvB: Waar komen werkzoekende jongeren terecht (bestandsanalyse	Februari 2015
NvB: Klantmanagersenquete over jongeren in de WWB	Februari 2015
NvB: Werkzoekende jongeren gevolgd	Februari 2015
Rapportage: Werk in Uitvoering	Maart 2015
NvB: Werken met behoud van uitkering	Maart 2015
Verkennende studie: Huishoudelijke hulp 1 in beweging	Maart 2015
Rapportage: Suwinet 'Veilig omgaan met elkaars gegevens'	April 2015
Rapportage: Gemeentelijke aandacht voor verdringing door bijstandsgerechtigden	April 2015
Rapportage: Buitenspel; De uitvoering voor jongeren in de WW of bijstand	Mei 2015
NvB: Met een beetje hulp van ons	Mei 2015
NvB: De WWB voor jongeren in cijfers	Mei 2015
NvB: Tweede klantmanagersenquete jongeren	Mei 2015
NvB: Jongeren buiten beeld	Mei 2015
NvB: De cyberweg naar werk	Mei 2015
Nota van Bevindingen: Beschut werken	Oktober 2015
Verkennende studie: Signalen en klachten over de toegankelijkheid van het sociale domein	Oktober 2015
Verkennende studie: Vroeg signalering problematische schulden door gemeenten	Oktober 2015
Verordeningen tegenprestatie – inventarisatie	November 2015
Verkennende studie: Werkgeversperspectief	December 2015

Publicaties Domein Gezond en Veilig werk: Rapporten en factsheets	
Rapport Arbeidsongevallen 2014	Januari 2015
Arbo in bedrijf 2014	Februari 2015
Themarapportage KEW 2014	Maart 2015
Arbeidsomstandigheden en certificering 2014	April 2015
Herinspecties praktijklokalen voortgezet onderwijs en mbo	April 2015
Inspecties in de Metaalindustrie 2014	April 2015
Toezicht op nucleaire installaties	April 2015
Veilig meten en regelen met behulp van ingekapselde radioactieve bronnen	April 2015
Veilige controle van bagage, pakketten en post	April 2015
Veilige productie van radiofarmaca	April 2015
Inspectie in gieterijen	Juni 2015
Afvalsector arbeidsomstandigheden geinspecteerd	Juni 2015
Herinspecties bij politie en justitiële inrichtingen 2015	Juni 2015
Inspecties bij de brandweer 2015	Juni 2015
Veilig en gezond werken in de Aardolie, Chemie, Farmacie, Kunststof en Rubber	Juni 2015
Veilig en gezond werken in de glastuinbouw	Juni 2015
Veilig werken met drukapparatuur	Juni 2015
Veilig werken met straling iin de nucleaire geneeskunde	Juni 2015
Agressie en geweld in de publieke sector	Juli 2015
Inspecties op arbeidsomstandigheden aan boord van tankschepen	Juli 2015
Sectorrapportage grond, weg- en waterbouw 2014	Juli 2015
Arbeidsomstandigheden Bestrating inspectieresultaten 2014	Augustus 2015
Eerlijk werken in de horecasector	Augustus 2015
Sectorrapportage Asbest 2015	Augustus 2015
Voorkomen en beperken van blootstelling aan kwartsstof bij het bewerken van bouwmaterialen	Augustus 2015
Werken met Verontreinigde grond 2014	Augustus 2015
Arbeidsomstandigheden van gedetacheerde medewerkers vanuit de Sociale Werkvoorziening	Oktober 2015
Werkdruk Agressie en Geweld in Zorg en Welzijn	November 2015
De periodieke keuring van Liften 2014	December 2015
Opdrachtgeverschap in de grond, weg en waterbouw	December 2015
Productveiligheid Veiligheidsschoenen	December 2015

Publicaties Domein Eerlijk werk: Rapporten en factsheets	
Een effectieve mix voor een eerlijke champignonsector	Mei 2015

Bijlage 3:
Lijst met gebruikte afkortingen

ACFKR	Aardolie, Chemie, Farmacie, Kunststof en Rubber
ADCO	Accountantsdienst
ADCO	Advisory Committee
AIO	Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen
AMU	Aanpak Malafide Uitzendbureaus
Arbowet	Arbeidsomstandighedenwet
Arie	Aanvullende risico-inventarisatie & - evaluatie
ATW	Arbeidstijdenwet
AVV	Wet op het algemeen verbindend en het onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BHV	Bedrijfshulpverlening
BKWI	Bureau Keteninformatisering Werk & Inkomen
BMI	Bouwmaterialenindustrie
Brzo	Besluit Risico's zware ongevallen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIZ	Centrum indicatiestelling zorg
CKI	Certificerende en keurende instelling
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EER	Europese Economische Ruimte
EVO	Eigen Vervoerders Organisatie
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FME	Ondernemersorganisatie voor de technologische industrie
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
FOCWA	Nederlandse vereniging van ondernemers in het carrosseriebedrijf
GBA	De Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens
HTM	Hout-, Timmer- en meubelindustrie
IB	Inlichtingenbureau
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
ICSMS	Information and Communication System on Market Surveillance
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IVA	Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten
KOA	Kwaliteitsonderzoek Overheidsaccountants
MHC	Major Hazard Control
MIA	Mobiele Inspectie Applicatie
M&O	Misbruik en Oneigenlijk Gebruik
MTO	Medewerker Tevredenheidsonderzoek

NBBU	Nederlandse Bond van Bemiddelings- en Uitzendondernemingen
NCvB	Nederlands Centrum voor Beroepsziekten
NDO	Niet Destructief Onderzoek
NVWA	Nederlands Voedsel en Waren Autoriteit
OBR	Overbruggingsuitkering AOW
OM	Openbaar Ministerie
OSB	Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten
PGB	Persoonsgebonden budget
PSA	pychosociale arbeidsbelasting
RAPEX	Rapid Alert System for non-food dangerous products
RAS	Raad voor Arbeidsverhoudingen Schoonmaak- en Glazenwassersbranche
REACH	Registratie, Evaluatie en Autorisatie van Chemische stoffen
RI&E	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
SLIC	Senior Labour Inspectors Committee
SNA	Stichting Normering Arbeid
SNCU	Stichting Naleving CAO voor uitzendkrachten
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
SUWI	Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TW	Toeslagenwet
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VIB	VeiligheidsInformatieBladen
V&J	Ministerie van Veiligheid en Justitie
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOZ	Verantwoordingsgericht onderzoek
VPT	Veilige Publieke Taak
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Waadi	Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAS	Wet aanpak schijnconstructies
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
Wav	Wet arbeid vreemdelingen
W&I	Werk en Inkomen
WGA	Regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WML	Wet minimumloon en minimumvakantietoeslag
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZBO	Zelfstandig bestuursorgaan
ZW	Ziektewet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel

nspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv
SZW Jaarverslag 20
verslag 2015 Inspec
Inspectie SZW Jaarv

Dit jaarverslag is een uitgave van:

Inspectie SZW
De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Vormgeving en Productie
Xerox/OBT, Den Haag | 92924

© Rijksoverheid | mei 2016